

Årsrapport 2021

Pensionskassen for
teknikum- og diplomingeniører

Fotos i rapporten er fra
aktuelle investeringer
i Valby Friplejehjem,
Energiselskabet NRGi
og PH Park i Hørsholm.

FOTO

Jakob Dall
Christoffer Regild (s.4 Lars Bytoft)

DESIGN

Zoulmade.com

TRYK

Bohemian ApS

ISP Pension
Tuborg Havnevej 14 • 2900 Hellerup
Tlf. 77 55 67 00 • www.isp.dk
Cvr.nr. 12 17 32 10

Indhold

	Forord.....	5
1	Ledelsesberetning.....	8-20
	Fem års hoved- og nøgletal.....	8
	Medlemmer og pensionsordninger.....	9
	Indbetalinger og udbetalinger.....	9
	Omkostninger.....	10
	Investeringer og afkast.....	11
	Samfundsansvar.....	14
	Resultat, solvenskapitalkrav og kapitalgrundlag.....	18
	Forventninger til 2022.....	20
	Øvrige forhold.....	20
2	Oplysninger om pensionskassen.....	24-27
	Ledelsesstruktur.....	24
	Ledelse og ledelseshverv.....	26
3	Årsregnskab.....	31-58
	Pensionskasseregnskab.....	31
	Egenkapitalopgørelse.....	33
	Noter til regnskabet.....	34
	Ledelsespåtegning.....	53
	Intern revisions revisionspåtegning.....	54
	Den uafhængige revisors revisionspåtegning.....	55
	Nøgletalsdefinitioner.....	58

“Medlemmernes engangsindskud og overførsler voksede med 19 mio. kr. i 2021, svarende til en stigning på mere end 36 %”

Et år med flotte afkast

2021 bød på flotte afkast til medlemmer af Pensionskassen for teknikum- og diplomingeniører (ISP) trods endnu et år i delvis skygge af corona-pandemien.

Vores markedsrenteprodukt gav positive afkast i alle årgangspuljerne på tværs af risikoprofiler. Størst afkast var der hos de yngste årgange, hvor en større andel af formuen er allokeret til især aktier, men også alternativer som eksempelvis ejendomme og skov.

De fleste medlemmer med markedsrente har valgt profilen moderat risiko, og her blev det til 18,1 % i afkast for en 55-årig pensionsopsparer, mens en jævnaldrende med høj risiko hentede 20,5 % i afkast på sin opsparing i 2021.

ISP's portefølje af direkte investeringer inden for lån og unoterede kapitalandele, herunder ejendomme, er i disse år under fortsat opbygning. I 2021 investerede vi bl.a. i en bred vifte af ejendomme og selskaber, samt fonde i Europa og USA med fokus på små og mellemstore virksomheder.

Medlemmernes engangsindskud og overførsler voksede med 19 mio. kr. i 2021, svarende til en stigning på mere end 36 %.

Omkostninger til administration og investering, som er et vigtigt pejlemærke for bestyrelsen, holdes fortsat på et minimum, og med et N5 (omkostninger i kr. pr. medlem) på 484 kr. lå ISP i 2021 fortsat i den helt lave ende sammenlignet med resten af branchen.

Pensionskassens 12.163 medlemmer gjorde i 2021 stort brug af de elektroniske muligheder, herunder appen, hvor der blev logget ind 4.272 gange og gennemført 1.037 pensionstjek. ISP's hjemmeside blev i samme periode besøgt knap 48.000 gange, og 3.178 gange ringede et medlem ind for at få rådgivning. Årets to seniorwebinarer blev også godt besøgt fra medlemmernes side.

I 2021 deltog ISP igen i branchemålingen Aalunds Pensionsbarometer, og her gik medlemmernes vurdering af pensionskassen frem i forhold til 2020 på en lang række områder. Sammenfattende oplevede medlemmerne, at ISP er blevet bedre til at informere. Tilfredsheden med isp.dk er også steget. Undersøgelsen viste fremgang i tilfredsheden på 10 ud af 11 spørgsmål inden for produkt, rådgivning, information og hjemmeside, med størst fremgang på spørgsmålet "Tilfreds med hjemmesiden" og "Informerer så det er til at forstå".

På spørgsmål om pensionskassens image opnåede ISP en samlet 3. plads blandt alle de deltagende pensionskasser, og på spørgsmål om medlemmernes loyalitet til ISP var der en markant fremgang af loyale medlemmer, og ISP ligger nu en del over markedsgennemsnittet.

Hvert andet år foretager ISP medlemsundersøgelser på området for ansvarlige investeringer for at understøtte, at den førte politik er forankret i værdierne og holdningerne blandt medlemmerne. I efteråret 2021 viste en ny undersøgelse, at 88 % af medlemmerne er meget tilfredse eller tilfredse med ISP's indsats på området.

I 2019 og 2020 faldt klimaaftrykket fra pensionskassens børsnoterede aktieportefølje, og i 2021 faldt det yderligere med omkring 30 %.

Alt i alt var 2021 et godt år for ISP's medlemmer. Gode afkast, god medlemsservice, lave omkostninger og en høj medlemstilfredshed.

Lars Bytoft
Formand for bestyrelsen

Ledelsesberetning

1

Fem års hoved- og nøgletal	8
Medlemmer og pensionsordninger	9
Indbetalinger og udbetalinger	9
Omkostninger	10
Investeringer og afkast	11
Samfundsansvar	14
Resultat, solvenskapitalkrav og kapitalgrundlag .	18
Forventninger til 2022	20
Øvrige forhold	20

Fem års hoved- og nøgletal

Fem års hovedtal Mio. kr.	2021	2020	2019	2018	2017
Medlemsbidrag	381	369	369	397	379
Pensionsydelse	-800	-796	-792	-832	-798
Investeringsafkast	1.448	638	1.520	-101	915
Pensionsmæssige driftsomkostninger, i alt	-6	-6	-10	-29	-15
Pensionsteknisk resultat	304	-79	-246	29	-142
Årets resultat	304	-47	-249	21	-126
Pensionsmæssige hensættelser, i alt	17.025	16.518	16.349	15.283	15.850
Egenkapital	882	578	625	873	853
Aktiver, i alt	19.578	18.410	18.695	16.395	17.036

Fem års nøgletal	2021	2020	2019	2018	2017
Afkastnøgletal					
Afkastprocent relateret til gennemsnitsrenteprodukter	-1,9%	7,2%	9,1%	3,6%	1,6%
Afkastprocent relateret til markedsrenteprodukter	13,4%	2,4%	10,4%	-1,6%	7,3%
Risiko på afkast relateret til markedsrenteprodukter	4,75	4,75	3,75	3,75	3,75
Omkostningsnøgletal					
Omkostningsprocent af hensættelser	0,04%	0,04%	0,06%	0,19%	0,09%
Omkostninger i kr. pr. medlem	484	480	722	2.064	1.035
Forrentningsnøgletal					
Egenkapitalforrentning efter skat	41,7%	-7,8%	-33,2%	2,4%	-13,8%
Konsolideringsnøgletal					
Solvensdækning	242%	162%	172%	258%	239%

Der henvises til nøgletalsdefinitioner side 58.

Medlemmer og pensionsordninger

Pensionskassen for teknikum- og diplomingeniører (ISP) er en tværgående pensionskasse, der blev etableret i 1958. Oprindeligt var pensionskassen udelukkende for teknikumingeniører, men siden er også diplomingeniører og andre med en lignende uddannelse kommet til. Der kan optages såvel privatansatte som offentligt ansatte ingeniører, og i dag er det også muligt at tegne pensionsordninger for alle ansatte i virksomheder med ingeniører eller lignende uddannelser. Siden oktober 2018 går pensionsindbetalinger for nyansatte ingeniører under IDA's overenskomster med offentlige arbejdsgivere til P+, Pensionskassen for Akademikere. Medlemmer i ISP, som var ansat i det offentlige pr. 30. september 2018, kan dog bevare deres ISP-ordning ved jobskifte inden for det offentlige.

ISP indgår i Sampension-fællesskabet. Udover ISP indgår Sampension Livsforsikring A/S (Sampension Liv), Arkitekternes Pensionskasse (AP) og Pensionskassen for Jordbrugsakademikere & Dyrlæger (PJD). Ejer kredsen i Sampension Administrations-selskab A/S (administrations selskabet) består af Sampension Livsforsikring A/S (88 %), AP (3 %), PJD (3 %), og ISP (6 %).

En pensionsordning rummer både opsparing og forsikringer ved tab af erhvervs-evne, dødsfald og visse kritiske sygdomme. ISP har følgende opsparingsprodukter:

Pensionsordninger	Investeringer og tilskrivning af afkast
Markedsrente Livscyklusproduktet 3 i 1 Livspension Unit link produktet Linkpension Seniorordning	Medlemmerne får hver måned tilskrevet det faktisk opnåede afkast ISP's hovedprodukt, hvor opsparingen fordeles på årgangspuljer efter medlemmernes alder samt investeringsprofil efter medlemmets eget valg. Medlemmerne kan selv vælge, hvilke investeringsfonde opsparingen placeres i. Ordningen er et markedsrenteprodukt, opdelt i en grundpension med ydelsesgaranti på renteelementet og en ugaranteret tillægspension. Ordningen er lukket for nytægning.
Gennemsnitsrente Garantiordning Ugaranteret ordning	Medlemmerne får tilskrevet en depotrente, som udjævner det faktisk opnåede afkast over tid Omfatter pensionsordninger med garanterede ydelser, opdelt i rentegrupper ud fra den enkelte ordnings vægtede grundlagsrente. Ordningen er lukket for nytægning. Omfatter ugaranterede risikodækninger, herunder ægtefælle-, børne- og invalidedækninger.

Indbetalinger og udbetalinger

Medlemsbidrag på

381 mio. kr.

Indbetalinger

Medlemsbidrag er samlet steget i 2021 til 381 mio. kr. mod 369 mio. kr. i 2020. Ordinære bidrag faldt med 6 mio. kr., og engangsindskud og overførsler steg med 19 mio. kr.

Indbetalte medlemsbidrag Mio. kr.	2021	2020	Ændring i %
Ordinære bidrag	311	317	-2,0
Engangsindskud mv.	70	51	36,4
Medlemsbidrag, i alt	381	369	3,4

Antal medlemmer udgjorde 12.163 i 2021 mod 12.369 ultimo 2020. Det er et fald på 1,7 %.

Antal medlemmer	31.12.2021	31.12.2020	Ændring i %
Erhvervsaktive, der betaler bidrag	3.582	3.780	-5,2
Fripolicer mv.	3.552	3.597	-1,3
Pensionister	5.029	4.992	0,7
Medlemmer, i alt	12.163	12.369	-1,7

Udbetalinger

De samlede pensionsudbetalinger udgjorde 800 mio. kr. i 2021 mod 796 mio. kr. i 2020.

Omkostninger

ISP har igennem en årrække arbejdet målrettet på at reducere omkostningerne, som er blandt de laveste i branchen. Jo lavere omkostninger, desto større del af indbetalinger og afkast går til at styrke opsparringen. ISP har fokus på at sikre lave omkostninger både til investering og administration.

Effektiv investeringsforvaltning

Sampension-fællesskabet lægger stor vægt på effektivitet i både den interne og den eksterne forvaltning. Det opnås bl.a. ved, at alle medlemmers pensionsopsparring investeres i de samme investeringsaktiver. Sammensætningen af disse aktiver kan variere meget medlemmerne imellem afhængig af deres konkrete opsparingsprodukt og valg af eventuel risikoprofil.

På baggrund af cost-benefit-analyser vurderes det, om de forskellige porteføljer skal forvaltes internt eller eksternt. Aktieinvesteringer er stort set lagt ud til eksterne forvaltere, mens obligationer og andre renteinstrumenter primært forvaltes internt. En række investeringer i mere risikofyldte kreditobligationer foretages via eksterne forvaltere, ligesom de fleste alternative investeringer i fx skove, hedgefonde og unoterede aktier administreres af eksterne forvaltere.

Investeringsomkostninger på 0,40 %

Investeringsomkostninger omfatter omkostninger afholdt af ISP, som fremgår direkte af regnskabet, samt indirekte omkostninger ved investeringer i eksterne fonde og investeringsforeninger mv.

Investeringsomkostninger beregnet i forhold til medlemmernes depoter udgjorde for henholdsvis 2021 og 2020 følgende:

Investeringsomkostninger (pct. i forhold til kundernes depoter)	2021	2020
3 i 1 Livspension, udvalgte årgange (moderat risiko):		
25 år	0,43	0,38
55 år	0,43	0,38
65 år	0,39	0,35
3 i 1 Livspension i alt (gennemsnit)	0,40	0,35
Gennemsnitsrente	0,29	0,28
Seniorordning	0,22	0,26

Samlet set udgjorde investeringsomkostninger beregnet i forhold til medlemmernes depoter for 3 i 1 Livspension 0,40 % i 2021 mod 0,35 % for 2020. Stigningen skyldes hovedsageligt nye investeringer i 2021, samt i løbet af 2020.

For gennemsnitsrente udgjorde investeringsomkostninger 0,29 % for 2021 mod 0,28 % for 2020.

Afkastnøgletal beregnes efter fradrag for direkte og indirekte investeringsomkostninger. Det er afkastet efter investeringsomkostninger, som er det altafgørende nøgletal, når bidrag til udvikling i medlemmernes pensionsopsparing skal vurderes

Administrationsomkostninger pr. medlem på

480 kr.

Administrationsomkostninger udgjorde 484 kr. pr. medlem

Pensionsmæssige administrationsomkostninger udgjorde 5,9 mio. kr. i 2021 mod 6,0 mio. kr. i 2020.

- Omkostninger pr. medlem steg marginalt i 2021 til 484 kr. fra 480 kr. i 2020. Omkostningerne forventes fremadrettet at holde det nuværende niveau.
- Omkostninger set i forhold til hensættelser udgjorde uændret 0,04 % for 2021

ÅOP på 0,5 %

Information om årlige omkostninger i kroner (ÅOK) og i procent (ÅOP) kan ses i Metodebeskrivelse ÅOK/ÅOP 2021 på isp.dk. I det samlede ÅOP indgår administrationsomkostningsbidrag på 540 kr. pr. år pr. medlem samt investeringsomkostninger, jf. ovenfor. ÅOP afhænger af depoternes størrelse. For et 55-årigt medlem med et depot på 1 mio. kr. i 3 i 1 Livspension med moderat risiko udgjorde ÅOP for 2021 0,5 % mod 0,4 % i 2020 som følge af nye investeringer.

Investeringer og afkast

De internationale konjunkturer og finansielle markeder

På trods af corona-pandemien faldt de ressourcestærke økonomier ikke ned i dyb recession i 2021. Udrulning af vacciner og erfaringer fra foråret 2020 var to afgørende faktorer for, at det ikke skete.

Efter en start på året, hvor man i mange lande søgte at begrænse smittespredningen ved hjælp af nedlukning, gav udrulning af vaccineprogrammer mulighed for genåbning og tilbagevenden til arbejdspladserne hen over foråret. Derved blev den forholdsvis begrænsede negative vækst i årets første kvartal mere end indhentet i de følgende kvartaler.

Under nedlukningen valgte mange lande at støtte økonomisk med store finans- og pengepolitiske hjælpepakker, og da der igen kom gang i økonomien, var forbrugerne klar til at bruge nogle af de mange penge, som de havde sparet op. Den øgede efterspørgsel satte voldsom gang i økonomierne, og hurtigt manglede der kvalificeret arbejdskraft, varer og materialer. Sidstnævnte især pga. problemer med forsyningskæderne. Mange lande oplevede den højeste inflation i næsten 30 år. Det fik centralbankerne til at annoncere - og i en del tilfælde også gå i gang med - en tilbagerulning af deres meget ekspansive pengepolitik. Sidst på efteråret dukkede omikron-varianten af corona op og førte til en ny, men mere begrænset, nedlukning. Samtidig kom tredje tilbud om vaccination. 2021 endte således med kraftig vækst i de fleste lande, stort efterspørgselspres på arbejdsmarkedet, samt høj og stigende inflation.

Aktiemarkederne startede 2021 på en opadgående trend støttet af den meget ekspansive finans- og pengepolitik samt af nyheden om, at der var brugbare vacciner klar til udrulning. Det betød, at økonomierne hurtigt kunne komme op i fuldt gear igen. Hen på sensommeren begyndte inflationen at stige kraftigt i mange lande, og nervøsiteten for, at centralbankerne ville rulle den ekspansive politik tilbage,

begyndte at sprede sig. Det tog noget af pusten af aktiemarkederne, og sidst på året lagde omikron endnu en dæmper på markederne.

Det globale aktiemarkedsindeks steg med knap 21 % over året. Det amerikanske aktiemarked klarede sig bedst med en imponerende stigning på 28 %, det danske marked steg med 24 %, europæiske aktier med 23 % og aktiemarkedet i Storbritannien med 18 %. Med en stigning på henholdsvis 6 % og 2 % holdede Asien og emerging markets en del bagefter¹.

Renterne tog sig også nogle ordentlige ture i 2021 med en opadgående tendens støttet af spekulationer om centralbankernes fremtidige kurs.

Årets samlede afkast blev 1.448 mio. kr. svarende til 8,6 %

På tværs af alle investeringsmiljøer i ISP blev det samlede afkast en gevinst på 1.448 mio. kr. i 2021 mod et afkast på 638 mio. kr. i 2020. Det samlede investeringsafkast for alle investeringsmiljøer blev 8,6 % før pensionsafkastskat i 2021.

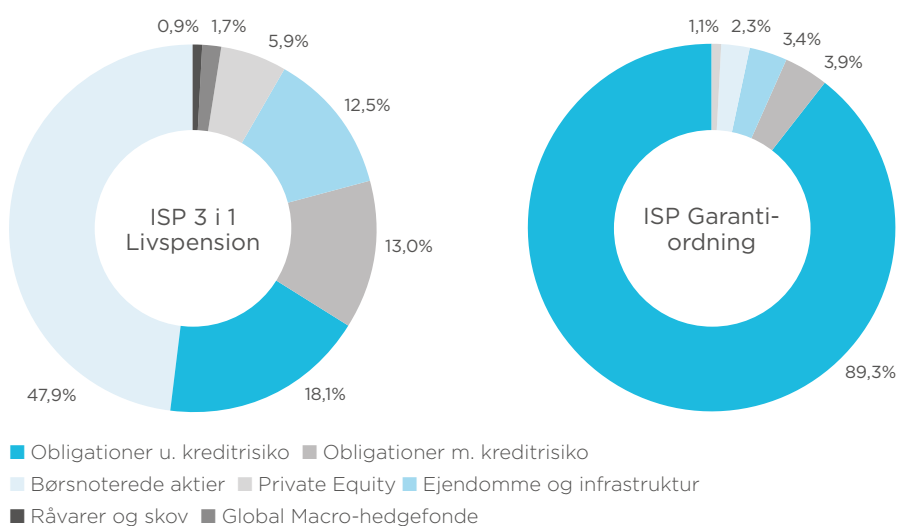
Resultat af investeringer fordelt på miljøer Mio. kr.	2021	2020
3 i 1 Livspension	1.541	264
Seniorordning	3	9
Garantiordning (gennemsnitsrente)	-212	258
Ugaranteret ordning	120	67
Egenkapital	-5	39
Samlet resultat	1.448	638

Investeringsafkast på

8,6%

Fordeling af nettoinvesteringer

I 2021 var 35 % af ISP's samlede nettoinvesteringsaktiver placeret i obligationer med mindre kreditrisici (fx danske stats- og realkreditobligationer), mens 38 % af aktiverne var placeret i børsnoterede aktier. Fordelingen af netto-investeringsaktiverne på de to største enkelte miljøer pr. 31. december 2021 fremgår af figurerne.

Investeringsstrategi i ISP's forskellige investeringsmiljøer

ISP's investeringsstrategi sigter mod at levere det højeste langsigtede afkast på ansvarlig vis og inden for de givne risikorammer. Markedsrente- og gennemsnitsrentemiljøet deltager i al væsentlighed i de samme investeringer blot med forskel-

¹ De angivne afkastprocenter er opgjort før omregning til danske kroner og er for de toneangivende aktieindeks for de respektive markeder.

lig vægt og volumen. Produkttyperne 3 i 1 Livspension og Ugaranteret ordning har forholdsmeæssigt en større andel af risikofyldte aktiver end produkttyperne Garantiorrdning og Seniorordning.

ISP's portefølje af direkte investeringer inden for lån og noterede kapitalandele, herunder ejendomme, er i disse år under fortsat opbygning. På trods af coronapandemien blev ISP's portefølje af direkte investeringer inden for lån og noterede kapitalandele, herunder ejendomme, fortsat udbygget gennem 2021. Således har ISP i 2021 sammen med de andre pensionsvirksomheder i Sampension-fællesskabet blandt andet investeret i 49 % af det aarhusianske energiselskab NRGi's division for bæredygtig energi samt etableret et partnerskab med European Energy og Novo Holdings omkring opkøb og udvikling af landbrugsjord til vind- og solenergi. Desuden er der på ejendomssiden blevet investeret i et friplejehjem i Valby, seniorboliger i Frederikssund, en kontorejendom i Holte med potentiale for boligudvikling, samt co-investeret i et boligkompleks i Dallas. Private equity porteføljen er i 2021 blevet øget med to co-investeringer i software og healthcare samt fonde i Europa og USA med fokus på små og mellemstore selskaber samt venture. I skovporteføljen har Sampension-fællesskabet givet tilsagn til at investere i verdens største skovområde i det sydlige USA sammen med forvalteren Ressource Management Systems. I infrastrukturporteføljen er der foretaget en co-investering i Molslinjen i fællesskab med EQT Infrastructure.

Investeringer i markedsrentemiljøet

I 3 i 1 Livspension tilpasses investeringerne til medlemmets alder i årgangspuljer med hver sin sammensætning af investeringsaktiver. Medlemmet kan vælge mellem tre forskellige investeringsprofiler - lav, moderat og høj.

Positive afkast i alle årgangspuljer i 3 i 1 Livspension

I 2021 leverede livscyklusproduktet positive afkast i alle årgangspuljerne på tværs af risikoprofiler. De yngste årgange, hvor en større andel af formuen er allokeret til især aktier, men også alternativer, opnåede det største afkast, hvilket illustreres af afkastene for de udvalgte årgange i nedenstående tabel. Hovedparten af medlemmerne har valgt investeringsprofilen Moderat risiko.

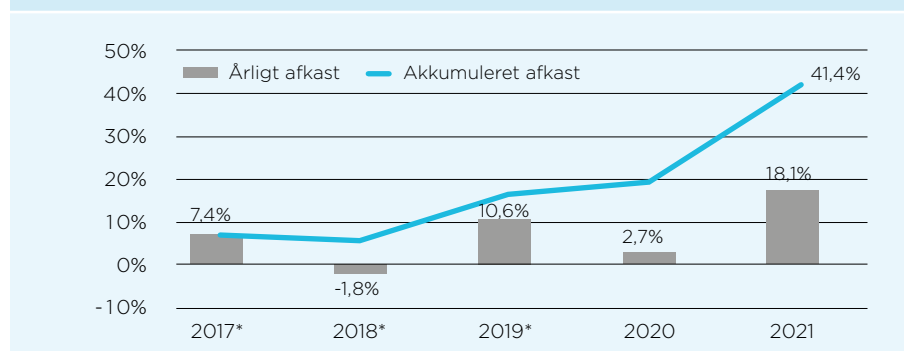
Årgangspuljer 3 i 1 Livspension, udvalgte	Investeringsprofil		
	Lav	Moderat	Høj
Afkast i %			
25 år	13,1	18,1	20,5
55 år	13,1	18,1	20,5
65 år	7,0	12,6	16,6

Set over de seneste fem år er det samlede afkast i 3 i 1 Livspension for alle medlemmer op til og med 55 år med moderat risiko på 41,4 %.

Afkast over 5 år på

41,4%

Moderat risiko - Akkumuleret afkast over 5 år

* Afkast fra det tidligere markedsrenteprodukt

Årets afkast i andre ISP-miljøer

Afkastet for andre miljøer fremgår af nedenstående tabel.

Afkast i andre ISP-miljøer (i % beregnet tidsvægtet)	2021	2020
Garantiordning (gennemsnitsrente)	-6,1	7,6
Ugaranteret ordning	10,7	6,2
Seniorordning	0,6	1,6

For yderligere specifikation af beholdninger og afkast i ISP's miljøer henvises til regnskabets note 18, note 19 og note 20.

Samfundsansvar

Ud over at bidrage til den enkeltes økonomiske sikkerhed som pensionist er ISP som en del af overenskomsterne med til at sikre en samfundsøkonomisk bæredygtig udvikling med en god balance mellem offentlige ydelser og ydelser forankret i arbejdsmarkedet. Arbejdsmarkedspensionerne indskrives sig som en væsentlig grundpille i den danske model og har siden 1980'erne været medvirkende til den fortsatte udvikling af et sikkert og ansvarligt arbejdsmarked.

ISP har et ansvar for at forvalte pensionsordninger på en sådan måde, at medlemmernes interesser varetages bedst muligt. Det gøres ved at holde fokus på det væsentlige, som gør pensionsordninger mere værd:

- Høje afkast
- Lave omkostninger
- Fleksible pensionsprodukter
- Personlig kundeservice
- Helhedsorienterede rådgivningsværktøjer.

ISP løfter hermed en bredere samfundsopgave. Politikken for samfundsansvar er derfor tilrettelagt som et forretningsdrevet samfundsansvar, hvor samfundsansvaret søges realiseret gennem pensionskassens forretningsområder. Det er pensionskassens formål at sikre gode pensionsordninger til medlemmerne, hvilket afspejles ved, at overskuddet går til medlemmernes pensionsopsparing.

Ansvarlige investeringer

ISP's investeringer tilrettelægges, så de er samfundsmæssigt ansvarlige. Politikken for ansvarlige investeringer har tre fokusområder:

- Investeringernes miljø- og klimamæssige aftryk
- Investeringernes sociale indvirkning
- God selskabsledelse.

Arbejdet med samfundsansvar hviler på en ambition om at efterleve og indarbejde internationale normer og retningslinjer, herunder FN's 17 verdensmål, FN's Global Compacts 10 principper inden for menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder, miljø og anti-korruption, OECD's retningslinjer om ansvarlig virksomhedsadfærd for institutionelle investorer, Parisaftalens klimamål og G20-landenes Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD).

Den ansvarlige investeringspolitik er fælles for alle fire medlemmer af Sampension-fællesskabet. Bestyrelserne har nedsat et tværgående udvalg, der drøfter de sociale, miljø- og selskabsmæssige overvejelser ved investeringsbeslutninger i de fire pensionsvirksomheder med henblik på at opnå enighed om de principper, der skal indgå i pensionsvirksomhedernes politik for ansvarlige investeringer.

3 fokusområder

for ansvarlige investeringer

Hvert andet år foretager ISP medlemsundersøgelser på området for ansvarlige investeringer for at understøtte, at den førte politik er forankret i værdierne og holdningerne blandt medlemmer. En ny undersøgelse blev gennemført i november 2021. Undersøgelsen viser, at godt 80 % af medlemmerne anser ansvarlige investeringer som meget væsentlige for tilfredsheden med deres pensionskasse, og 88 % af medlemmerne er enten meget tilfredse eller tilfredse med ISP's indsats på området.

Fald i klimaaftryk på

20 %

Fortsat fald i investeringernes klimaaftryk

I 2021 faldt klimaaftrykket (carbon footprint) fra pensionskassens børsnoterede aktieportefølje med 30 %. I absolutte niveauer (absolut udledning) er CO₂-udslippet faldet fra 0,066 mio. ton i 2020 til 0,052 mio. ton i 2021, svarende til godt 20 %.

I 2021 har det været muligt også at inddrage direkte ejede virksomhedsobligationer i beregningen af CO₂-aftrykket. CO₂-aftrykket (absolut udledning) fra de direkte ejede virksomhedsobligationer er faldet med 13 %, mens den finansierede udledning er uændret².

Klimaneutralitet i 2050

I de selskaber, ISP har investeret i, fortsætter energieffektiviseringer og transition væk fra fossile energikilder. ISP har sat som mål, at den samlede investeringsporteføljes CO₂-aftryk skal være reduceret med 45 % i 2030 i forhold til 2020, og til netto nul i 2050. Dette reduktionsmål vil gælde for alle aktiver i porteføljen. Hermed reduceres CO₂-aftrykket relativt mest inden for de første 10 år og med de resterende 55 % over de efterfølgende 20 år. For at understøtte dette, udarbejder Sampension-fællesskabet fortløbende delmål for perioden, for såvel den samlede portefølje som for de forskellige sektorer, der investeres i, så der er fuld transparens omkring indsatsen mod klimaneutralitet.

Aktieporteføljens selskaber indenfor de tungest udledende sektorer screenes løbende for deres evne og villighed til at indgå i en transition til en lavemissions-økonomi, og dette indgår som et kriterie for eksklusion. I 2021 blev fem selskaber ekskluderet på baggrund af kriteriet for uacceptabel klimaadfærd. Aktieporteføljens samlede score for omstillingsparathed måles årligt og er siden 2019 steget betydeligt.

Derudover investeres ikke i virksomheder, hvor en overvejende andel af omsætningen kommer fra kul- og tjæresandsaktiviteter – herunder anvendelse af kul i energimixet hos forsyningsselskaber.

Sampension-fællesskabet stiller ikke kun omstillingskrav til de virksomheder, som vi er direkte investerede i, og hvor vi selv forvalter investeringerne. Kravene gør sig også gældende i forhold til eksternt forvaltede investeringer i fx fonde. Desuden arbejder Sampension-fællesskabet fortløbende med bæredygtighed i ejendomsporteføljen. Omstillingskravene frem mod klimaneutralitet i 2050 gælder således alle investeringer.

Grønne investeringer

ISP har sammen med de øvrige deltagere i Sampension-fællesskabet øget de grønne investeringer i 2021 med 3 mia. kr. og har nu samlede grønne investeringer for 19 mia. kr. I årets løb var der nye grønne, direkte investeringer i bl.a. NRGi Renewables, der dels udvikler og opfører vindmølle- og solcelleparker, men også har til formål at afsøge mulighederne for at deltage i udviklingen af andre

² Pensionskassen vil fremadrettet foretage udregningen af porteføljens klimaaftryk med udgangspunkt i selskabernes samlede finansiering, dvs. både aktiekapital og gæld, den såkaldte Enterprise Value Including Cash (EVIC)-metode. Ændringen er begrundet i, at det blandt andet er denne opgørelsesmetode, der skal anvendes i forbindelse med rapportering under disclosure-forordningen (EU) 2019/2088 af 27. november 2019 om bæredygtighedsrelaterede oplysninger i sektoren for finansielle tjenesteydelser (SFDR).

former for bæredygtig energi. Der var også nye investeringer i skov i Nordamerika samt opkøb af landbrugsjord til opførelse af solcelleparker i samarbejde med European Energy og Novo Holdings.

Aktivt ejerskab

ISP forholder sig aktivt til selskaber, der vurderes ikke at agere ansvarligt i forhold til selskabets miljø- og klimamæssige indvirkning, sociale indvirkning og god selskabsledelse, herunder igennem dialog med selskabets ledelse og andre interessenter. Hermed løftes barren for ansvarlighed løbende.

Screening og kritiske dialoger

Børsnoterede selskaber overvåges løbende af et professionelt og uafhængigt screeningselskab, og screeningen tager afsæt i FN's Global Compact og OECD's retningslinjer for multinationale selskaber. Hvis det konstateres, at et selskabs adfærd i væsentlig grad er i strid med politik og retningslinjer for ansvarlige investeringer, vurderes det, om selskabet har handlet enten uacceptabelt, acceptabelt eller skal sættes på en overvågningsliste, mens der foretages yderligere undersøgelser eller indledes en dialog med selskabet. Aktier i uacceptable selskaber tilføjes eksklusionslisten og afhændes.

ISP har sammen med de øvrige deltagere i Sampension-fællesskabet under det kritiske dialogprogram deltaget i 29 dialoger, der er startet i 2021 omkring arbejdstagerrettigheder, menneskerettigheder, klima og miljø eller selskabsledelse. 2 dialoger er blevet afsluttet positivt, mens 27 fortsat pågår eller overvåges.

Hertil er der screenet for kul- og tjæresandsaktiviteter samt selskabernes omstillingsevne mv. 257 selskaber var ved udgangen af 2021 på ISP's eksklusionsliste. En stor andel af disse - 190 - er klimarelaterede eksklusioner.

Forbedrende dialoger

Med henblik på at understøtte FN's verdensmål igangsættes forbedrende, proaktive dialoger med udvalgte selskaber i porteføljen, hvis det vurderes, at de ikke i tilstrækkelig grad understøtter FN's verdensmål. Der er særligt fokus på selskaber, der vurderes at præstere dårligere end sammenlignelige selskaber.

I det forbedrende dialogprogram var der dialog med 44 selskaber i 2021, heraf 12 dialoger om klimatilpasning, 13 dialoger om skattetransparens, 8 dialoger om ansvarlig vandhåndtering og 11 dialoger om ansvarlig selskabsledelse. De nævnte tal medregner alene børsnoterede selskaber, som ISP har investeret i. Derudover deltager ISP i en lang række af dialoger med virksomheder, som ISP ikke aktuelt har investeret i, men enten tidligere har været eller potentielt kunne investere i, heriblandt 76 som er startet i 2021.

ISP deltager som en del af Sampension-fællesskabet endvidere i Climate Action 100+ (CA100+), der er verdens største investorinitiativ, og består af 615 investorer med aktiver for tilsammen 390.000 mia. DKK. CA100+ er i dialog med 167 klimabelastende selskaber inden for sektorerne olie og gas, minedrift og metaller, forsyningssektoren, transport, forbrugerprodukter og industrisektoren.

Stemmeafgivelse

ISP stemmer som en del af Sampension-fællesskabet på generalforsamlinger for de danske OMX C25 selskaber og på generalforsamlinger for danske og udenlandske børsnoterede virksomheder, hvor vi repræsenterer mere end 3 % af stemmerne.

For øvrige børsnoterede selskaber søger Sampension-fællesskabet at maksimere påvirkningen af selskaberne sammen med andre institutionelle investorer via netværk. Vi stemmer altid på generalforsamlinger for selskaber, hvor der er en igangværende kritisk dialog.

257

**Ekskluderede
selskaber**

Der bliver yderligere redegjort for, hvordan investeringerne håndteres ansvarligt i den lovpligtige redegørelse for samfundsansvar 2021.

ESG-nøgletal giver sammenlignelighed og gennemsigthed

ISP støtter som en del af Sampension-fællesskabet pensionsbranchens ønske om en fælles standard og offentliggør en oversigt over ESG-nøgletal efter den vejledning, som FSR – danske revisorer, Nasdaq og Finansforeningen lancerede i juni 2019, seneste version december 2020. Herudover er tilføjet nøgletal i henhold til Forsikring & Pensions branchehenstilling om klimarapportering. Beskrivelse af beregningsmetoder findes i den lovpligtige redegørelse for samfundsansvar 2021 på isp.dk.

Her er kun medtaget nøgletal, der knytter sig direkte til ISP, mens nøgletal for Sampension-fællesskabet kan ses i Sampension Livs lovpligtige redegørelse for samfundsansvar 2021 på sampension.dk.

	Enhed	2021	2020	2019
E - Miljødata, investeringernes CO2-aftryk				
CO2-udledning i den børsnoterede aktieportefølje¹				
Absolut udledning	Ton/CO2e	52.651	66.253	-
Finansieret udledning (carbon footprint)	Ton CO2e/ mio. DKK	7,8	11,2	-
Carbon intensitet	Ton CO2e/ mio. DKK	20,9	22,6	-
Vægtet gennemsnitlige carbon intensitet	Ton CO2e/ mio. DKK	20,8	21,4	-
CO2-udledning i direkte ejede virksomhedsobligationer				
Absolut udledning	Tons CO2e	20	23	-
Finansieret udledning (carbon footprint)	Ton CO2e/ mio. DKK	<1	<1	-
Carbon intensitet	Ton CO2e/ mio. DKK	<1	<1	-
Vægtet gennemsnitlige carbon intensitet	Ton CO2e/ mio. DKK	<1	<1	-
Aktivt ejerskab, antal dialoger				
Antal dialoger om klimaforandringer	Stk.	12	-	-
Antal dialoger i alt	Stk.	73	-	-
S - Sociale data				
Betalte skatter	Mio. kr.	352	379	281
G - Ledelsesdata				
Bestyrelsens kønsdiversitet	Pct.	17	17	17
Tilstedeværelse på bestyrelsesmøder	Pct.	97	97	95

¹ På grund af ændring i opgørelsesmetode har det ikke været muligt at beregne sammenligningstal for 2019. For uddybning og definitioner, se den lovpligtige redegørelse om samfundsansvar 2021.

Udviklingen i ESG-nøgletallene for investeringerne er kommenteret i afsnittet om samfundsansvar før tabellen.

Øvrige nøgletal for pensionskassen viser følgende:

- I betalte skatter indgår bl.a. pensionsafkastskat, som afhænger af det foregående års realiserede investeringsafkast. Faldet i betalte skatter skyldes primært, at pensionsafkastskat var meget høj i 2020 på baggrund af meget højt investeringsafkast i 2019
- Ledelsesdata viser, at bestyrelsen i ISP ikke har en ligelig fordeling mellem kønnene som defineret i Erhvervsstyrelsens vejledning (se nærmere omtale side 19) Tilstedeværelsen på bestyrelsesmøder er fortsat høj.

Dataetik

ISP har valgt ikke at fastsætte en politik for dataetik for 2021, da ISP ikke behandler data eller anvender algoritmer til dataanalyser, udover det som er forventeligt og sædvanligt for at drive pensionsvirksomhed. Det gælder eksempelvis oplysninger om arbejdsgiver, beskæftigelse og helbredsoplysninger. ISP's kerneopgave forudsætter adgang til og behandling af en lang række data om medlemmer, virksomheder og medarbejdere. ISP's behandling af data sker med respekt for det enkelte individs data i forhold til at honorere ISP's pensionsforpligtelser.

Databehandling, fx i form af aflæsning af mønstre om medlemmet, er endvidere ikke en integreret del af ISP's nuværende forretningsaktivitet. Medlemmets historik inddrages dog naturligt - og efter en konkret vurdering af behov - i rådgivningssituationer.

Databehandling hos ISP må aldrig medføre nogen form for diskrimination eller upartiske resultater. Uagtet hvordan ISP indsamler data, vil det altid være i respekt for den gældende databeskyttelseslovgivning. ISP anerkender, at det strategiske fokus på digitalisering og nye teknologier fremadrettet kan medføre et behov for en politik for dataetik.

ISP sælger aldrig data.

For yderligere information om ISP's arbejde med data, se Behandling af personoplysninger og digital kommunikation (isp.dk).

Resultat, solvenskapitalkrav og kapitalgrundlag

Resultat på 304 mio. kr.

ISP's resultat blev i 2021 et overskud på 304 mio. kr. mod et underskud på -47 mio. kr. i 2020. Årets overskud vedrører i det væsentligste egenkapitalens indhentning af udlæg fra dækning af tab og risikomargen i Garantiordningen, i alt 262 mio. kr., samt nedbringelse af hensættelse til dækning af ydelsesgaranti på renteelementet for Seniorordningen og risikoforrentning. I nettoresultatet indgår herudover dækning af negative risikoresultater og årets negative investeringsafkast. Årets resultat blev højere end forventet.

Bestyrelsen foreslår, at årets overskud overføres til egenkapitalen. Egenkapitalen udgør herefter 882 mio. kr. mod 578 mio. kr. ved udgangen af 2020.

Solvenskapitalkrav og kapitalgrundlag

Samlet set vurderes det opgjorte solvenskapitalkrav at være dækkende for pensionskassens risici. ISP opgør solvenskravene i henhold til standardmodellen specificeret i Solvens II-regelsættet.

Årets resultat

304 mio. kr.

Solvenskapitalkrav og kapitalgrundlag Mio. kr.	31.12.2021	31.12.2020
Kapitalgrundlag	882	578
Solvenskapitalkrav (SCR)	364	356
Minimumskapitalkrav (MCR)	164	160
Overskydende kapitalgrundlag	518	222
Solvensdækning i forhold til SCR	242%	162%
Solvensdækning i forhold til MCR	539%	361%

Solvensdækningen – dvs. kapitalgrundlaget i forhold til solvenskapitalkravet – var pr. 31. december 2021 på 242 %. Styrkelsen i forhold 31. december 2020 skyldes især væksten i kapitalgrundlaget som følge af årets overskud. Solvenskapitalkravet er netto steget marginalt bl.a. som følge af to modsatrettede effekter, hvor markedsrisikoen er øget, men modsvares af det stigende renteniveau i 2021, hvoraf VA-tillægget alene steg med 26 basispoint til 47 basispoint pr. 31. december 2021. ISP's solvensdækning er følsom overfor ændringer i VA-tillægget.

Yderligere information findes i Rapport om Solvens og finansiell situation 2021. I rapporten er der også givet oplysninger om følsomhed over for risici i henhold til regnskabsbekendtgørelsens § 126.

Hensættelser til pensionsaftaler

Pensionshensættelser for Garantiorordningen er fastsat til markedsværdi ud fra forudsætninger om dødelighed og invalidehyppighed samt sandsynlighed for udtrædelse og omskrivning til fripolice blandt medlemmerne. Markedsværdien beregnes på basis af Solvens II diskonteringsrentekurven med VA. Desuden anvendes Finanstilsynets benchmark for forventede fremtidige levetidsforbedringer i beregning af hensættelserne.

Pensionshensættelser for gennemsnitsrente udgjorde ultimo 2021 i alt 4.355 mio. kr. mod 4.785 mio. kr. ved udgangen af 2020. Faldet på 430 mio. kr. skyldes især rentestigningen i 2021, der har medført at den akkumulerede værdiregulering af pensionshensættelserne er reduceret med 300 mio. kr., samt at risikomargen er reduceret med 158 mio. kr. i 2021. Egenkapitalen har i 2021 fået tilbageført 262 mio. kr. i tidligere udlæg for Garantiorordningen, da egenkapitalens dækning af risikomargen bl.a. er reduceret med 155 mio. kr. Egenkapitalens samlede udlæg udgør herefter 247 mio. kr.

De samlede hensættelser for markedsrente blev i 2021 forøget med 936 mio. kr. til 12.670 mio. kr. ultimo året. Stigningen skyldes især årets stærke investeringsafkast.

Hensættelse for Seniorordning indgår heri med 546 mio. kr. i 2021 mod 626 mio. kr. i 2020. Det stigende renteniveau i 2021 har medført, at hensættelse til akkumuleret markedsværdiregulering på den tilknyttede ydelsesgaranti på renten er reduceret med 29 mio. kr. til 36 mio. kr. Egenkapitalen har fået tilbageført den tidligere udgift.

Forventninger til 2022

ISP forventer et mindre fald i medlemsbidrag og antallet af medlemmer i 2022.

Omkostninger pr. medlem forventes at ligge på samme niveau som i 2021.

Depotrenten for Garantiordningen er pr. 1. januar 2022 fastholdt på 0,0 % i alle rentegrupper.

For ordninger med markedsrente bliver medlemmernes depoter løbende tilskrevet det realiserede investeringsafkast.

Egenkapitalens resultat afhænger af udviklingen på de finansielle markeder samt ISP's risikoresultater. Baseret på et uændret renteniveau og uændret VA-tillæg forventes egenkapitalen at få et resultat omkring nul for 2022 før ændring i tabsdækning og risikoresultater.

Øvrige forhold

Usikkerhed ved indregning og måling

Ledelsen foretager en række skøn og vurderinger om fremtidige forhold, når årsrapporten udarbejdes. Disse skøn har indflydelse på den regnskabsmæssige værdi af aktiver og forpligtelser. Ledelsens skøn og vurderinger har den væsentligste effekt for pensionsmæssige hensættelser samt opgørelse af dagsværdier af illikvide aktiver som fx unoterede finansielle instrumenter. Der er redegjort for ledelsens skøn og vurderinger i noten om anvendt regnskabspraksis. Revisionsudvalget og bestyrelsen gennemgår årligt de skøn og værdiansættelsesmetoder, som anvendes i ISP's årsregnskab.

Begivenheder efter regnskabsårets udløb

Efter regnskabsårets afslutning er der udbrudt krig i Ukraine som følge af Ruslands invasion. Sampension-fællesskabet ekskluderede russiske statsobligationer og statskontrollerede selskaber i april 2021, og ISP's direkte eksponering mod Rusland og Ukraine er således meget begrænset. Om end det endnu er i et tidligt stadie at vurdere effekterne heraf, er det ledelsens vurdering, at den direkte effekt af krigen vil være meget begrænset for det kommende regnskabsår. Dog må det forudses, at der kan komme afledte effekter på eksempelvis energiforsyningen i Europa, men det er endnu for tidligt at vurdere konsekvenserne heraf.

Oplysninger om pensionskassen

2

.....	24
.....	26

Valby Friplejehjem

Ledelsesstruktur

ISP er en tværgående pensionskasse ejet af medlemmerne. Pensionskassens øverste myndighed er generalforsamlingen.

Bestyrelse

Bestyrelsen består af seks medlemmer:

- Tre bestyrelsesmedlemmer er valgt af og blandt medlemmerne af pensionskassen
- Et uafhængigt bestyrelsesmedlem er valgt af medlemmerne. Bestyrelsesmedlemmet skal være regnskabs- og revisionskyndig og må ikke være medlem af pensionskassen
- Et bestyrelsesmedlem er udpeget af Ingeniørforeningen i Danmark og skal være medlem af pensionskassen
- Et bestyrelsesmedlem med særlige kompetencer er udpeget af bestyrelsen. Bestyrelsesmedlemmet kan, men skal ikke være medlem af pensionskassen.

Cay Kjeld Holst Jensen indtrådte i bestyrelsen som udpeget af IDA 8. december 2021. Her afløste han Søren Skibstrup Eriksen, som afgik ved døden i november 2021.

Bestyrelsen har i 2021 afholdt fem møder, et seminar og en temadag.

En oversigt over bestyrelses- og direktionsmedlemmers ledeshverv fremgår på side 26-27.

Revisionsudvalg

I overensstemmelse med EU's og danske krav til revisionsudvalg i virksomheder af interesse for offentligheden har bestyrelsen i ISP nedsat et revisionsudvalg.

Formand for revisionsudvalget er Lisa Frost Sørensen, der samtidig er det uafhængige medlem med særlige kvalifikationer indenfor revision og regnskab. Bestyrelsen har – med baggrund i Lisa Frost Sørensens erhvervs erfaring og uddannelse som statsautoriseret revisor – vurderet, at Lisa Frost Sørensen er i besiddelse af de fornødne kvalifikationer i henhold til reglerne om revisionsudvalg.

Bestyrelsen har besluttet, at revisionsudvalgets funktioner varetages af bestyrelsen i sin helhed. Der har i 2021 været afholdt fire møder i revisionsudvalget.

Rammerne for revisionsudvalgets arbejde er fastlagt i et kommissorium. Udvalgets primære opgaver er at:

- overvåge regnskabsaflæggelsesprocessen
- overvåge om risikostyringssystemer, interne kontrolsystemer og intern revision fungerer effektivt med hensyn til regnskabsaflæggelsesprocessen
- overvåge den lovpligtige revision af årsregnskabet mv.
- overvåge og kontrollere revisors uafhængighed.

Der er etableret en whistleblowerordning, der sikrer, at ansatte i administrations-selskabet via en særlig, uafhængig og selvstændig kanal kan indberette overtrædelser og potentielle overtrædelser af relevant regulering begået af virksomheden, herunder vedrørende bestikkelse og korruption, konkurrenceret, svig og økonomisk kriminalitet, chikane og diskrimination samt beskyttelse af personoplysninger. Whistleblowerordningen er i overensstemmelse med ny lovgivning for whistleblowerordninger, der trådte i kraft pr. 1. januar 2022.

Indberetninger til whistleblowerordningen sker via en whistleblower it-plattform, og henvendelser hertil screenes af advokatvirksomheden Kromann Reumert, der varetager whistleblowerordningen. Kromann Reumert informerer herefter formanden for revisionsudvalget og den ansvarlige for compliancefunktionen via it-plattformen. Der har ikke været indberetninger i 2021.

Udvalg for ansvarlige investeringer

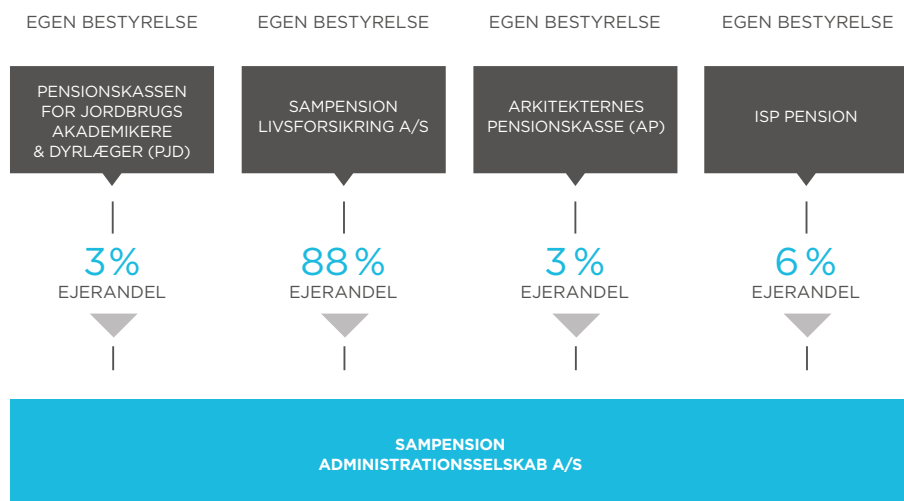
Den ansvarlige investeringspolitik omfatter alle fire parter i Sampension-fællesskabet. Bestyrelserne har nedsat et tværgående udvalg, der kvalificerer og indstiller til beslutninger på ESG-området. Udvalgets formål er at drøfte sociale, klima-, miljø- og selskabsmæssige overvejelser ved investeringsbeslutninger foretaget i de fire pensionsvirksomheder med henblik på at opnå enighed om de principper, der skal indgå i pensionsvirksomhedernes politik for ansvarlige investeringer.

Lars Kehlet Nørskov (næstformand for bestyrelsen) og Michael Herold (bestyrelsesmedlem) har i 2021 været ISP's medlemmer af udvalget. Der har i 2021 været afholdt tre møder i udvalget.

Organisation og ledelse

ISP indgår i Sampension-fællesskabet i Sampension. Udover ISP indgår Sampension Livsforsikring A/S, Arkitekternes Pensionskasse og Pensionskassen for Jordbrugsakademikere & Dyrlæger i administrationsfællesskabet. Ejerkredsen i Sampension Administrationsselskab A/S består af Sampension Livsforsikring A/S (88 %), Arkitekternes Pensionskasse (3 %), Pensionskassen for Jordbrugsakademikere & Dyrlæger (3 %) og ISP (6 %).

Sampension-fællesskabet

▼ Administrationsaftale med ens vilkår

Sampension Administrationsselskab A/S' daglige ledelse udgøres af direktionen. Hertil kommer fem hovedområder med ansvar for den daglige drift og udvikling og tre stabsområder (Direktionssekretariat, Kommunikation samt HR). Nærmere beskrivelse af organisationen kan ses på sampension.dk/organisation.

Der er oprettet en risikostyringsfunktion, compliancefunktion, aktuarfunktion og intern auditfunktion, der bidrager til at sikre effektiv styring. Derudover har bestyrelsen besluttet at ansætte den interne revisionschef, som varetager den interne revision i pensionsvirksomhederne i administrationsfællesskabet. De ansvarlige for de pågældende afdelinger er udpeget som nøglepersoner og har en kontrollerende rolle i forhold til Sampension-fællesskabets arbejde.

Aflønning

Bestyrelserne i de finansielle virksomheder, som administreres af Sampension Administrationsselskab A/S, har udformet en lønpolitik i overensstemmelse med EU's og danske krav. Aflønningsprincipperne har til formål at sikre, at ledelse og medarbejdere honoreres på en sådan måde, at virksomhedens forretningsmæssige og langsigtede strategiske mål understøttes bedst muligt.

Aflønningsforholdene afspejler og understøtter, at Sampension Administrationselskab A/S til stadighed formår at rekruttere og fastholde en kompetent og ansvarlig ledelse, der fremmer en sund og effektiv risikostyring og ikke motiverer til at tage overdrevne risici, ligesom aflønningsprincipperne skal forebygge interessekonflikter til gavn for medlemmerne.

Der henvises til regnskabet note 5 samt isp.dk/bestyrelsen, hvor der er oplysninger om lønpolitikken.

Kønssammensætning i ledelsen

Aktuelt består bestyrelsen af 1 kvinde og 5 mænd. Andelen af det underrepræsenterede køn udgør dermed 16,7 %, hvilket er uændret i forhold til året før.

Bestyrelsen har opstillet et måltal på mindst 33,3 % for andelen af det underrepræsenterede køn i bestyrelsen svarende til 2 ud af 6 medlemmer, som forventes opfyldt senest i forbindelse med den ordinære generalforsamling i 2024. Fordelingen vil herefter være i overensstemmelse med Erhvervsstyrelsens vejledning om, hvad der betragtes som en ligelig kønsfordeling i forhold til antallet af bestyrelsesmedlemmer. Bestyrelsens måltal revurderes årligt.

Der er redegjort for status på kønsmæssig sammensætning i den øvrige ledelse i den lovpligtige redegørelse for samfundsansvar 2021.

Ledelse og ledelseshverv

Direktion

Administrerende direktør Hasse Jørgensen

Ansvarshavende aktuar

Søren Andersen

Intern revision

Revisionschef Gert Stubkjær

Medlemsrevisor

Just Benner Knudsen

Ekstern revision

PricewaterhouseCoopers
Statsautoriseret Revisionspartnerselskab
Strandvejen 44
2900 Hellerup

Generalforsamling

Ordinær generalforsamling afholdes den 28. april 2022.

Ledelseshverv

Denne oversigt viser bestyrelsens og direktionens øvrige ledelseshverv.

Bestyrelse

Lars Bytoft, formand, født 6. april 1973

Adm. direktør i Bytoft Consulting ApS

Direktør i CAV Invest ApS

Bestyrelsesmedlem i Sampension Administrationselskab A/S

Lars Kehlet Nørskov, født 10. september 1956

Medlem af fællesudvalget for ansvarlige investeringer for Sampension Livsforsikring A/S, Arkitekternes Pensionskasse, Pensionskassen for Jordbrugsakademikere & Dyr læger og Pensionskassen for teknikum- og diplomingeniører

Lisa Frost Sørensen, Revisionsudvalgsformand, født 28. november 1962

Direktør i Sparekassen Danmark af 1871

Michael Herold, født 5. januar 1967

Bestyrelsesmedlem i Hørup og Høruphav Vandværk a.m.b.a.

Medlem af fællesudvalget for ansvarlige investeringer for Sampension Livsforsikring A/S, Arkitekternes Pensionskasse, Pensionskassen for Jordbrugsakademikere & Dyr læger og Pensionskassen for teknikum- og diplomingeniører

Peter Kjær Østergaard, født 16. april 1969

Finansdirektør i PenSam

Bestyrelsesmedlem i Kapitalforeningen PenSam Invest.

Bestyrelsesmedlem i Pensam A/S

Cay Kjeld Holst Jensen, født 3. oktober 1940

Medlem af hovedbestyrelsen i Ingeniørforeningen IDA

Direktion

Adm. direktør Hasse Jørgensen, født 23. juli 1962

Adm. direktør i Sampension Livsforsikring A/S

Adm. direktør i Sampension Administrationselskab A/S

Direktør i Komplementarejendomsselskabet Sorte Hest ApS

Formand for bestyrelsen i Komplementarselskabet Alternative Investments ApS

Formand for bestyrelsen i Sampension KP Danmark A/S

Formand for bestyrelsen i Sampension KP International A/S

Medlem af bestyrelsen i Refshaleøen Holding A/S (inkl. et datterselskab)

Medlem af bestyrelsen i Forsikring & Pension

Årsregnskab

3

Pensionskasseregnskab.....	31
Egenkapitalopgørelse	33
Noter til regnskabet	34
Ledelsespåtegning	53
Intern revisions revisionspåtegning.....	54
Den uafhængige revisors revisionspåtegning....	55
Nøgletalsdefinitioner	58

Pensionskasseregnskab

Note	RESULTAT- OG TOTALINDKOMSTOPGØRELSE T. kr.	PENSIONSKASSE	
		2021	2020
2	Medlemsbidrag Afgivne medlemsbidrag	380.954 0	368.526 -67
	Medlemsbidrag, i alt	380.954	368.459
	Indtægter fra kapitalandele i associerede virksomheder	11.707	-7.439
3	Renteindtægter og udbytter mv.	244.996	337.801
4	Kursreguleringer	1.253.827	348.874
	Renteudgifter	-2.420	-4.758
5	Administrationsomkostninger ifm. investeringsvirksomhed	-60.192	-36.634
	Investeringsafkast, i alt	1.447.917	637.843
	Pensionsafkastskat	-211.326	-90.070
6	Udbetalte ydelser	-800.293	-796.323
	Pensionsydelse, i alt	-800.293	-796.323
11	Ændring i pensionshensættelser, i alt	-506.984	-160.746
5	Administrationsomkostninger	-5.933	-5.993
	Pensionsmæssige driftsomkostninger, i alt	-5.933	-5.993
	Overført investeringsafkast	-129	-32.067
	PENSIONSTEKNISK RESULTAT	304.206	-78.896
	Egenkapitalens investeringsafkast	-5.465	39.312
	RESULTAT FØR SKAT	298.740	-39.585
	Pensionsafkastskat for egenkapitalen	5.594	-7.245
	PERIODENS RESULTAT	304.335	-46.830
	ANDEN TOTALINDKOMST, I ALT	0	0
	ÅRETS SAMLEDE TOTALINDKOMST	304.335	-46.830

Pensionskasseregnskab (fortsat)

BALANCE		PENSIONSKASSE	
Note	T. kr.	2021	2020
AKTIVER			
7	Kapitalandele i associerede virksomheder	19.769	32.430
Investeringer i associerede virksomheder, i alt		19.769	32.430
	Kapitalandele	423.274	382.099
	Investeringsforeningsandele	726.973	664.489
	Obligationer	4.657.089	4.788.702
	Pantesikrede udlån	7.565	0
8	Afledte finansielle instrumenter	274.629	400.271
	Indlån i kreditinstitutter	139.929	85.382
Andre finansielle investeringsaktiver, i alt		6.229.459	6.320.942
INVESTERINGSAKTIVER, I ALT		6.249.227	6.353.372
9	INVESTERINGSAKTIVER TILKNYTTET MARKEDSRENTEPRODUKTER	12.909.913	11.482.390
Tilgodehavender hos medlemmer		6.154	5.070
Andre tilgodehavender		58.995	54.850
TILGODEHAVENDER, I ALT		65.149	59.920
	Likvide beholdninger	271.026	460.697
	Øvrige	591	1.778
ANDRE AKTIVER, I ALT		271.618	462.475
	Tilgodehavende renter	48.150	51.831
	Andre periodeafgrænsningsposter	33.913	0
PERIODEAFGRÆSNINGSPOSTER, I ALT		82.063	51.831
AKTIVER, I ALT		19.577.970	18.409.988

BALANCE		PENSIONS KASSE	
Note	T. kr.	2021	2020
PASSIVER			
	Overført overskud	882.107	577.772
EGENKAPITAL, I ALT		882.107	577.772
10	Pensionshensættelser til gennemsnitsrenteprodukter	4.354.874	4.784.657
11	Pensionshensættelser til markedsrenteprodukter	12.669.710	11.733.339
PENSIONS MÆSSIGE HENSÆTTELSER, I ALT		17.024.584	16.517.996
12	Gæld til kreditinstitutter	1.078.235	1.068.151
13	Anden gæld	593.044	245.663
GÆLD, I ALT		1.671.279	1.313.814
PERIODEAFGRÆNSNINGSPOSTER		0	406
PASSIVER, I ALT		19.577.970	18.409.988
1	ANVENDT REGNSKABSPRAKSIS		
14	EVENTUALFORPLIGTELSER		
15	PANTSÆTNINGER		
16	REALISERET RESULTAT FOR RENTE-, OMKOSTNINGS- OG RISIKOGRUPPER		
17	FINANSIELLE INSTRUMENTER INDREGNET TIL DAGSVÆRDI		
18	OVERSIGT OVER BEHOLDNINGER OG AFKAST		
19	MARKEDSRENTEPRODUKTER, AFKAST MV. PR. INVESTERINGSPROFIL		
20	SUPPLERENDE NØGLETAL FOR PRODUKTER		
21	5 ÅRS HOVED- OG NØGLETAL		
22	RISIKOSTYRING		

Egenkapitalopgørelse

		PENSIONS KASSE	
	T. kr.	2021	2020
	Egenkapital 1. januar	577.772	624.602
	Årets resultat	304.335	-46.830
	Egenkapital 31. december	882.107	577.772
	Kapitalgrundlag		
	Egenkapital	882.107	577.772
	I alt	882.107	577.772

1 Anvendt regnskabspraksis

GENERELT

Pensionskassens årsrapport er aflagt i overensstemmelse med lov om finansiel virksomhed samt Finanstilsynets bekendtgørelse om finansielle rapporter for forsikringsselskaber og tværgående pensionskasser (regnskabsbekendtgørelsen).

Der er ikke foretaget ændringer i anvendt regnskabspraksis eller regnskabsmæssige skøn i forhold til sidste år.

Fordeling af realiseret resultat (kontributionsprincip)

De over for Finanstilsynet anmeldte regler for beregning og fordeling af resultatet mellem egenkapitalen og medlemmerne er følgende:

Egenkapitalen opnår et afkast, der svarer til afkastet på de udskilte aktiver. Det resterende afkast efter indhentning af skyggekonti til egenkapitalen fordeles til medlemmerne, herunder ved hensættelse til kollektive bonuspotentialer. Herefter hentes egenkapitalens risiko-forrentning og indhentning af udlægs-konti i kollektivt bonuspotentiale.

I pensionskassen er pensionsordningerne inddelt i fem rentegrupper, to risikogrupper og én fælles omkostningsgruppe. Det realiserede resultat opgøres og disponeres for kontributionsgrupperne hver for sig.

For garanterede gennemsnitsrentekontrakter tildeles egenkapitalen en betaling (risikoforrentning) som fastsættes ud fra den enkelte rentegruppens bidrag til kapitalkravet. Satserne ligger mellem 0,4 % og 0,5 % af kontraktens depotandele.

Inden for hver rentegruppe dækkes et eventuelt negativt realiseret resultat først af gruppens kollektive bonuspotentiale, dernæst af gruppens individuelle bonuspotentiale og til sidst af egenkapitalen. Eventuelle tab på risiko- og omkostningsgrupper, der ikke kan

dækkes af kollektive bonuspotentialer, dækkes af egenkapitalen.

Tab som dækkes af egenkapitalen som følge af negativt realiseret resultat, overføres til såkaldte udlægs-konti, og kan efterfølgende tilskrives egenkapitalen igen, når den enkelte kontributions-gruppens kollektive bonuspotentiale giver mulighed for det. Den samlede fordeling af årets realiserede resultat, samt størrelsen af de akkumulerede udlægs- og skyggekonti fremgår af note 16.

Indtil udgangen af 2020 var der to typer af konti med egenkapitalens tilgodehaver. Skyggekonti, som var opbygget før 1. januar 2016, og som skulle indhentes/afskrives inden 31. december 2020, og udlægs-konti, som er opstået efter 1. januar 2016.

Generelt om indregning og måling

I resultatopgørelsen indregnes alle årets indtægter i takt med, at de indtjenes, og alle årets omkostninger i takt med, at de afholdes. Alle gevinster og tab, værdireguleringer, afskrivninger, nedskrivninger og tilbageførsel af beløb, der tidligere har været indregnet i resultatopgørelsen, indgår i resultatopgørelsen.

Aktiver indregnes i balancen, når det er sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil tilflyde pensionskassen, og aktivets værdi kan måles pålideligt. Forpligtelser indregnes i balancen, når det er sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil fragå pensionskassen, og forpligtelsens værdi kan måles pålideligt.

Finansielle instrumenter og afledte finansielle instrumenter indregnes på handelsdagen.

Der foretages ikke modregning af finansielle aktiver og finansielle forpligtelser med samme modpart, selv om pensionskassen har ret til det, idet afhændelse af aktivet og afviklingen af forpligtelsen ikke sker samtidigt.

Ved første indregning benyttes kostpris, som svarer til dagsværdi. Efterfølgende måles aktiver og forpligtelser primært til dagsværdi. Dette er nærmere beskrevet under de enkelte regnskabsposter.

Ved indregning og måling tages hensyn til forudsigelige tab og risici, der fremkommer inden årsrapporten aflægges, og som be- eller afkræfter forhold, der eksisterede på balancedagen.

Som målevaluta anvendes danske kroner. Alle andre valutaer anses som fremmed valuta.

Regnskabsmæssige skøn

Ved udarbejdelse af årsregnskabet foretager ledelsen en række skøn og vurderinger om fremtidige forhold, som har indflydelse på den regnskabsmæssige værdi af aktiver og forpligtelser.

De anvendte skøn og vurderinger er baseret på forudsætninger, som ledelsen anser for forsvarlige, men som i sagens natur er usikre og uforudsigelige. Forudsætningerne kan være ufuldstændige, og uforudsete fremtidige begivenheder eller omstændigheder kan opstå.

De områder, hvor ledelsens skøn og vurderinger har den væsentligste effekt på pensionskassen, er:

- pensionsmæssige hensættelser og
- investeringsaktiver fastlagt med alternative værdiansættelsesmetoder, der er indplaceret i dagsværdihierarkiets niveau 3. Dvs. at måling af dagsværdi sker ud fra input, der i væsentligt omfang ikke er observerbare.

Målingen af pensionshensættelser til gennemsnitsrentekontrakter er især påvirket af usikkerhed på den anvendte rentekurve til tilbagediskontering og den indregnede forventede fremtidige levetidstrend, der er fastlagt som Finanstilsynets benchmark. De anvendte forudsætninger ved målingen omfatter herudover væsentligst dødelighed, in-

validehyppighed, fripolicesandsynlighed samt udtrædelsesgodtgørelser.

Målingen af investeringsaktiver placeret i dagsværdihierarkiets niveau 3 er pga. illikviditet og tidsmæssig forskydning forbundet med større usikkerhed end mere likvide aktiver placeret i niveau 1 og 2, hvor måling af dagsværdi sker ud fra en offentlig kurs på et aktivt marked eller ud fra input, der i væsentligt omfang er observerbare. Måling af investeringsaktiver placeret i niveau 3 har derfor typisk den højeste usikkerhedsmargin, da målingen ofte baseres på ikke-observerbare input, hvilket betyder, at der kan forekomme større afvigelser i forhold til en anden virksomheds måling af det samme aktiv. Ud over usikkerhed knyttet til dagsværdien er der som omtalt under afsnittet om risikostyring (note 22) en risiko knyttet til, at større salg af illikvide aktiver over en kort tidsperiode ikke kan ske til samme priser som mindre salg. Pensionskassen er dog ikke i praksis udsat for en nævneværdig risiko for at skulle sælge illikvide aktiver på ufordelagtige vilkår. Beholdningen af de mest likvide aktiver indplaceret i dagsværdihierarkiets niveau 1 overstiger langt de årlige betalingsforpligtelser.

De væsentligste investeringsaktiver placeret i niveau 3 - oplyst efter posternes størrelse, jf. note 17 - er:

- noterede kapitalandele, heriblandt private equity-, ejendoms- og skovfonde, samt
- noterede obligationer, heriblandt kreditobligationer og strukturerede obligationer.

RESULTATOPGØRELSEN

Pensionsteknisk resultat

Medlemsbidrag

Medlemsbidrag omfatter årets forfaldne bidrag og indskud vedrørende regnskabsåret. Arbejdsmarkedsbidrag, samt fradrag af de til genforsikringen afgivne medlemsbidrag, er fratrukket i posten.

Investeringsafkast

Indtægter fra kapitalandele i associerede virksomheder

Indtægter fra associerede virksomheder omfatter afkast fra investeringer, hvori pensionskassens ejerandel udgør mellem 20 procent og 50 procent af stemmerettighederne, og således udøver en betydelig men ikke bestemmende indflydelse.

Renteindtægter og udbytter mv.

Posten indeholder årets renter fra finansielle investeringsaktiver og likvide beholdninger, indeksregulering af indeksobligationer og modtagne udbytter af kapitalandele, herunder aktier og investeringsfonde.

Kursreguleringer

Posten omfatter realiserede og urealiserede nettogevinster/-tab på investeringsaktiver, herunder valutakursreguleringer, bortset fra gevinster og tab vedrørende associerede virksomheder.

Valutakursreguleringer indeholder værdiregulering, der kan henføres til valutakursforskelle ved omregning til danske kroner.

Aktiver og passiver i fremmed valuta omregnes til danske kroner efter lukkekursen på balancedagen. Transaktioner i året omregnes til transaktionsdagens valutakurs, og såvel realiserede som urealiserede valutakursgevinster og kurstab indregnes i resultatopgørelsen.

Renteudgifter

Posten renteudgifter indeholder primært årets renteudgifter vedrørende investeringsaktiviteter.

Administrationsomkostninger i forbindelse med investeringsvirksomhed

Posten indeholder vederlag for administration, en andel af direkte afholdte administrationsomkostninger, depotgebyrer, etableringsomkostninger og performance fees vedrørende fonde, samt handelsomkostninger vedrørende værdipapirhandel.

Omkostninger vedrørende fonde mv. indgår i posten i det omfang, der er modtaget oplysninger herom.

Pensionsafkastskat

Den beregnede pensionsafkastskat for regnskabsåret udgiftsføres i resultatopgørelsen. Skatten omfatter både skat af det afkast, som tilskrives individuelt til medlemmernes depoter, og skat af det afkast, som tilskrives kollektivt bonuspotentiale og egenkapital. Skatten beregnes med 15,3 % af afgiftsgrundlaget, som opgøres med udgangspunkt i årets investeringsafkast. Der tages dog højde for eventuel friholdt værdi.

Egenkapitalens andel af pensionsafkastskat beregnes på baggrund af andel af realiseret resultat.

Pensionsydelser

Udbetalte ydelser indeholder årets udbetalte pensionsydelser.

Ændring i pensionshensættelser

Posten omfatter ændring i pensionshensættelser inklusive ændring i kollektivt bonuspotentiale.

Pensionsmæssige driftsomkostninger

Pensionsmæssige driftsomkostninger omfatter et administrationshonorar i henhold til administrationsaftale med Sampension Administrationselskab A/S samt direkte afholdte omkostninger. Administrationsomkostningerne er opdelt på pensionsvirksomhed og investeringsvirksomhed.

Overført investeringsafkast

Det pensionstekniske resultat er fratrukket overført investeringsafkast, der udgør egenkapitalens investeringsafkast.

Pensionsafkastskat for egenkapitalen

Posten omfatter egenkapitalens andel af den samlede pensionsafkastskat.

Anden totalindkomst

Anden totalindkomst anføres separat i forlængelse af resultatopgørelsen. I

anden totalindkomst indgår poster, som føres direkte på egenkapitalen via anden totalindkomst.

BALANCEN

Investeringsaktiver

Kapitalandele i associerede virksomheder

Virksomheder, hvor pensionskassen har betydelig men ikke bestemmende indflydelse, indgår som associerede virksomheder. Som udgangspunkt anses virksomheder, hvor pensionskassen besidder mellem 20 % og 50 % af stemmerettighederne som associerede virksomheder. Det afgørende er dog, hvorvidt der er tale om reel indflydelse, og dette vurderes for de enkelte virksomheder ud fra muligheden for at påvirke aktiviteter, ledelsesstruktur, økonomiske dispositioner og risikoforhold.

Kapitalandele i associerede virksomheder måles til den forholdsmæssige andel af den regnskabsmæssige indre værdi i henhold til virksomhedernes senest af lagte årsrapport eller perioderegnskab. Kapitalandele justeres derudover for efterfølgende kapitaludvidelser, kapitalnedsættelser og udbytte indtil status-tidspunktet. Endvidere værdireguleres kapitalandele diskretionært, hvis det skønnes, at den justerede indre værdi ikke afspejler andelenes dagsværdi.

Kapitalandele og investeringsforeningsandele

Børsnoterede kapitalandele og investeringsforeningsandele måles til dagsværdi på balancedagen. Den svarer normalt til andelenes offentlige pris fastsat på et aktivt marked (lukkekursen).

Investeringsforeningsandele, hvor der ikke foreligger en offentlig pris fastsat på et aktivt marked, og unoterede kapitalandele måles til en skønnet dagsværdi. Den er ultimo året normalt baseret på tredje kvartals rapportering fra fund managers justeret for efterfølgende kapitaludvidelser, kapitalnedsættelser og udbytte indtil status-tidspunktet. Endvidere værdireguleres de enkelte an-

dele diskretionært, hvis det skønnes, at den justerede indre værdi ikke afspejler andelenes dagsværdi.

Obligationer

Børsnoterede obligationer måles til dagsværdi på balancedagen. Den svarer normalt til obligationens offentlige pris fastsat på et aktivt marked (lukkekursen). For obligationer, hvor der ikke foreligger en offentlig pris fastsat på et aktivt marked, sker målingen på grundlag af enten

- offentlige priser på sammenlignelige obligationer justeret for eventuelle forskelle eller
- indikative priser modtaget fra investeringsbanker
- DCF-model på grundlag af skøn over bl.a. diskonteringsrentekurve, risiko-præmier, førtidsindfrielse samt omfang af misligholdelse og dividende på bagvedliggende lån.

Dagsværdi af udtrukne obligationer måles til nutidsværdi.

Pantesikrede udlån

Pantesikrede udlån måles til dagsværdi på balancedagen. Værdireguleringer føres i resultatopgørelsen under kursreguleringer.

Afledte finansielle instrumenter

Afledte finansielle instrumenter måles til dagsværdi på balancedagen. Den fastsættes for børsnoterede instrumenter med en lukkekurs, mens OTC-instrumenters dagsværdi fastsættes med generelt accepterede metoder på grundlag af observerbare markedsdata.

Værdireguleringer føres i resultatopgørelsen under kursreguleringer.

Indlån i kreditinstitutter

Indlån i kreditinstitutter er aftaleindskud i kreditinstitutter og måles til dagsværdi.

Investeringsaktiver tilknyttet markedsrenteprodukter

Investeringsaktiver tilknyttet markedsrenteprodukter måles efter samme praksis som beskrevet for pensions-

kassens investeringsaktiver ovenfor og specificeres i en note til balanceposten.

Tilgodehavender

Tilgodehavender måles til pålydende værdi med fradrag af nedskrivninger til imødegåelse af tab. Nedskrivning til imødegåelse af tab opgøres på grundlag af en individuel vurdering af de enkelte tilgodehavender.

Andre aktiver

Likvide beholdninger

Likvide beholdninger består af indlån i kreditinstitutter. Likvide beholdninger måles til dagsværdi.

Øvrige

Øvrige består bl.a. af tilgodehavende pensionsafkastskat.

Periodeafgrænsningsposter

Periodeafgrænsningsposter indregnet under aktiver omfatter tilgodehavende renter samt afholdte omkostninger vedrørende efterfølgende regnskabsår. Periodeafgrænsningsposter måles til amortiseret kostpris, hvilket sædvanligvis svarer til nominal værdi.

Pensionsmæssige hensættelser

Pensionshensættelser, gennemsnitsrenteprodukter

Pensionshensættelserne opgøres til markedsværdi i henhold til principper anmeldt til Finanstilsynet. Ved opgørelse af hensættelserne anvendes den risikofri rentekurve med volatilitetsjustering, som offentliggøres af EIOPA i henhold til Solvens II direktivet, eller en rentekurve, der ikke afviger væsentligt herfra. Ved opgørelsen anvendes endvidere forudsætninger om dødelighed, invaliditetsrisiko, omskrivning til fripolice, udtrædelsesgodtgørelser og et skøn for forventede fremtidige levetidsforbedringer, der er fastlagt ud fra Finanstilsynets benchmarkmodel.

Garanterede ydelser

Garanterede ydelser omfatter forplig-

telser til at betale ydelser. Garanterede ydelser opgøres som nutidsværdien af de ydelser, der er garanteret ordningen, med tillæg af nutidsværdien af den forventede fremtidige udgift til administration af ordningen og med fradrag af nutidsværdien af de aftalte fremtidige bidrag.

Individuelt bonuspotentiale

Individuelt bonuspotentiale omfatter forpligtigelser til at yde bonus. Individuelt bonuspotentiale opgøres som værdien af medlemmernes opsparing med fradrag af de garanterede ydelser. Medlemmernes andel af et fald i aktivernes værdi indregnes primært ved at nedbringe kollektivt bonuspotentiale, jf. nedenfor. Hvis kollektivt bonuspotentiale ikke kan absorbere faldet i aktivernes værdi, reduceres individuelt bonuspotentiale i henhold til pensionskassens anmeldte regler for overskudsfordeling. Fordeling af realiseret resultat er nærmere beskrevet ovenfor i afsnittet Fordeling af realiseret resultat.

Kollektivt bonuspotentiale

Kollektivt bonuspotentiale omfatter medlemmernes andel af realiserede resultater, der endnu ikke er tilskrevet den enkelte ordning.

Fortjenstmargen

Fortjenstmargen består af nutidsværdien af den forventede fremtidige fortjeneste i de resterende perioder for pensionsaftaler, som pensionskassen har indgået. Fortjenstmargen på pensionskassens pensionsaftaler udgør nul, da al fortjeneste tilgår medlemmerne.

Risikomargen

Pensionshensættelserne tillægges en risikomargen. Risikomargen er det beløb, som forventes at skulle betales til en anden pensionsvirksomhed for at overtage risikoen for, at omkostningerne ved at afvikle bestanden af pensionsaftaler afviger fra den opgjorte nutidsværdi af de forventede betalingsstrømme. Risikomargen beregnes efter Cost of Capital-metoden.

Hensættelser til markedsrenteprodukter

Hensættelser til markedsrenteprodukter opgøres til markedsværdien af de modsvarende netto investeringsaktiver.

Seniorordningen er et markedsrenteprodukt med en garanti der sikrer, at ydelsen aldrig kan blive mindre end ydelsen regnet med en opgørelsesrente på 2 procent. En positiv akkumuleret værdiregulering på Seniorordningen fremkommer, når værdien af garantien overstiger de opsparede midler. Øvrige beregningsforudsætninger for Seniorordningen end renteforudsætningen er ikke tilknyttet garantier.

Gæld

Gæld til kreditinstitutter

Gæld til kreditinstitutter omfatter blandt andet gæld vedrørende repoforretninger. Repoforretninger, som er solgte værdipapirer, hvor der samtidig med salget er indgået aftale om tilbagekøb, indregnes i balancen, som om værdipapirerne fortsat var en del af beholdningen. Det modtagne vederlag indregnes som gæld til kreditinstitutter og måles til dagsværdi.

Anden gæld

Anden gæld omfatter gæld vedrørende obligationskøb som følge af handler med lang valør samt afledte finansielle instrumenter, måles til dagsværdi. Herudover indgår skyldig pensionsafkastskat i posten.

Periodeafgrænsningsposter

Periodeafgrænsningsposter indregnet under passiver omfatter modtagne betalinger vedrørende bidrag i efterfølgende regnskabsår. Periodeafgrænsningsposter måles til amortiseret kostpris, hvilket sædvanligvis svarer til nominal værdi.

HOVED- OG NØGLETAL

Pensionskassens hoved- og nøgletal udarbejdes efter reglerne i bekendtgørelse om finansielle rapporter for forsikrings-selskaber og tværgående pensionskasser. For yderligere oplysninger henvises til Nøgletalsdefinitioner side 58.

Noter til regnskabet (fortsat)

Note	T. kr.	PENSIONS KASSE	
		2021	2020
2	Medlemsbidrag		
	Ordinære bidrag	311.019	317.246
	Engangsindskud	69.935	51.280
	Medlemsbidrag	380.954	368.526
	Medlemsbidrag kan fordeles således		
	Kontrakter med bonusordning	62.249	80.198
	Markedsrenteprodukter	318.704	288.327
	I alt	380.954	368.526
	Medlemsbidrag fordelt efter medlemmers bopæl		
	Danmark	379.157	366.357
	Andre EU-lande	1.431	1.728
	Øvrige lande	366	441
	I alt	380.954	368.526
	Antal medlemmer, hvor pensionsordning er tegnet som led i ansættelsesforhold	12.163	12.369
	Heraf antal medlemmer med markedsrentekontrakter	10.040	10.208
3	Renteindtægter og udbytter mv.		
	Udbytte af kapitalandele	82.422	11.021
	Renter af obligationer	120.669	115.666
	Renter af pantsikrede udlån	209	0
	Øvrige renteindtægter	86	924
	Indeksregulering	7.372	168.590
	Renteafdækningsinstrumenter	34.238	41.599
	Renteindtægter og udbytter mv., i alt	244.996	337.801
4	Kursreguleringer		
	Kapitalandele	480.469	93.594
	Investeringsforeningsandele	1.552.685	217.262
	Obligationer	-264.721	-97.793
	Pantsikrede udlån	-174	0
	Afledte finansielle instrumenter	-518.122	136.841
	Indlån i kreditinstitutter	3.691	-1.044
	Øvrigt	0	13
	Kursreguleringer, i alt	1.253.827	348.874

		PENSIONSKASSE	
Note	T. kr.	2021	2020
5	Administrationsomkostninger		
	Pensionskassen indgår i administrationsfællesskabet Sampension Administrationselskab A/S, som ISP har indgået administrationsaftale med. Alle medarbejdere er ansat i og aflønnes af Sampension Administrationselskab A/S. Pensionskassens andel heraf afregnes via administrationsvederlaget. Vederlag til bestyrelsen afholdes dog direkte af pensionskassen. Administrerende direktør samt ansatte i kontrolfunktioner er endvidere ansat i pensionskassen. I administrationsomkostninger ifm. pensions- og investeringsvirksomhed indgår følgende personaleudgifter:		
	Lønninger og vederlag	-840	-846
	Pension	0	-1
	Personaleudgifter, i alt	-840	-847
	Gennemsnitlig antal heltidsbeskæftigede	-	-
	Vederlag til direktion, bestyrelse og væsentlige risikotagere		
	Vederlag til direktion og ansatte, hvis aktiviteter har væsentlig indflydelse på virksomhedens risikoprofil, er fordelt efter ejerandele til de enheder, der indgår i og ejer administrationsfællesskabet Sampension Administrationselskab A/S. ISP ejer 6 % af Sampension Administrationselskab A/S. ISP's andel af administrerende direktør Hasse Jørgensens samlede vederlag på 6,6 mio. kr. (2020: 6,6 mio. kr.) udgør 0,39 mio. kr. (2020: 0,39 mio. kr.)		
	Bestyrelshonorar		
	Lars Bytoft, formand	-240	-240
	Lars Kehlet Nørskov, næstformand	-120	-120
	Michael Herold	-100	-100
	Lisa Frost Sørensen	-140	-140
	Peter Kjær Østergaard	-100	-100
	Søren Skibstrup Eriksen (udtrådt 15.11.2021)	-88	-100
	Cay Kjeld Holst Jensen (indtrådt 08.12.2021)	-6	-
		-794	-800
	Antal personer	6	6
	Ansatte, hvis aktiviteter har væsentlig indflydelse på virksomhedens risikoprofil *)		
	Optjent fast løn inkl. pension	-958	-964
	Antal personer	8	8
	*) Oplysninger om variabel løn, herunder oplysning om fordeling af variabel løn på tildelte, udbetalte og udskudte dele samt om fordeling på kontanter og efterstillet gæld er udeladt, da det ville medføre oplysning om enkeltpersoners individuelle løn.		
	Der er ikke fastsat særlige incitamentsprogrammer for ledelsen eller udbetalt variabel løn til ledelsen, og der er heller ikke pensionsforpligtelser udover løbende pensionsbidrag, som indgår i ovennævnte omkostninger.		
	I henhold til "Bekendtgørelse om lønpolitik og aflønning i forsikringselskaber og forsikringsholdingvirksomheder" er der offentliggjort en række oplysninger vedrørende lønpolitik mv. Disse oplysninger fremgår af selskabets hjemmeside på isp.dk/bestyrelse		
	Samlet honorar til generalforsamlingsvalgt revisor		
	PricewaterhouseCoopers, Statsautoriseret Revisionspartnerselskab		
	Lovpligtig revision af årsregnskabet	-330	-338
	Andre erklæringsopgaver med sikkerhed	-78	-59
	Skatterådgivning	-23	-174
	Andre ydelser	0	0
		-430	-572

Ud over de nævnte honorarer er der afholdt udgifter til pensionskassens interne revision.

Alle beløb er inkl. moms

PricewaterhouseCoopers Statsautoriseret Revisionspartnerselskab har ud over lovpligtig revision af årsregnskabet afgivet øvrige lovpligtige erklæringer med sikkerhed, afgivet branchebestemt erklæring om ÅOP & ÅOK samt ydet momsmæssig rådgivning.

Noter til regnskabet (fortsat)

		PENSIONSKASSE					
Note	T. kr.	2021	2020				
6	Udbetalte ydelser						
	Pensionssummer ved død	-72	0				
	Pensionssummer ved udløb	0	-10.529				
	Pensions- og renteydelser	-664.223	-685.498				
	Udtrædelsesgodtgørelser mv.	-119.904	-84.913				
	Præmie vedr. gruppelevsordning	-16.094	-15.384				
	Udbetalte ydelser, i alt	-800.293	-796.323				
7	Kapitalandele i associerede virksomheder						
	Bogført værdi pr. 1. januar	202.982	214.365				
	Tilgang i året	0	0				
	Afgang i året	-90.354	-3.944				
	Årets resultat	11.707	-7.439				
	Kapitalandele i associerede virksomheder, i alt	124.335	202.982				
	Indgår i posten Kapitalandele i associerede virksomheder	19.769	32.430				
	Indgår i posten Investeringsaktiver tilknyttet markedsrenteprodukter, jf. note 9	104.566	170.553				
		2021	2020				
		Ejer- andel	Resultat	Egen- kapital	Ejer- andel	Resultat	Egen- kapital
	Associerede virksomheder består af:						
	BI BIOMED.VEN.IV K/S, København*	37%	-4.540	2.901	37%	-20.416	7.440
	Genesta Nordic RE Core Plus, København*	44%	-44.513	460.391	44%	24.936	505.394
	* Seneste offentliggjorte årsrapporter for 2020 og 2019.						
8	Afledte finansielle instrumenter						
	2021				Positiv dagsværdi	Negativ dagsværdi	
	Renteafdækningsinstrumenter mv.:						
	Renteswaps				277.884	124.378	
	Swaptions				9.669	15.418	
	CDS'er				14.284	1.459	
	Option på futures				3.630	3.099	
	Renteafdækningsinstrumenter, i alt				305.467	144.355	
	Valutabaserede afledte finansielle instrumenter				15.239	116.173	
	TRS Equity				434	0	
	Afledte finansielle instrumenter, i alt				321.140	260.528	
	Dagsværdi indgår i posten Afledte finansielle instrumenter				274.629		
	Dagsværdi indgår i posten Investeringsaktiver tilknyttet markedsrenteprodukter, jf. note 9				46.510		
	Dagsværdi indgår i posten Anden gæld, jf. note 13					260.528	
	Bogført værdi, netto (aktiv)				60.612		

note 8 fortsættes næste side

Note 8 fortsat

		PENSIONS KASSE	
Note	T. kr.	2021	2020
	Der er indgået aftaler om sikkerhedsstillelse for afledte finansielle instrumenter.		
	Selskabet har modtaget sikkerhedsstillelse svarende til en dagsværdi på (aktiv)	259.253	526.068
	Selskabet har stillet sikkerhed svarende til en dagsværdi på (passiv)	-181.982	0
	Collateral, netto	77.270	526.068
<p>Herudover er der til effektiv porteføljestyling i markedsrentemiljøet anvendt aktiefutures med en samlet eksponering på -456 mio. kr. (-281 mio. kr. i 2020) og i gennemsnitsrentemiljøet -53 mio. kr. (-35 mio. kr. i 2020). Til afdækning af renterisiko på obligationsbeholdningen er der anvendt obligationsfutures med en samlet eksponering på -206 mio. kr. (-161 mio. kr. i 2020) i markedsrente og -848 mio. kr. (-602 mio. kr. i 2020) i gennemsnitsrente. Da der foretages løbende afregning af gevinst/tab, er dagsværdien nul.</p>			
		Positiv dagsværdi	Negativ dagsværdi
2020			
Renteafdækningsinstrumenter mv.:			
	Renteswaps	394.354	48.200
	Swaptions	4.241	4.405
	CDS'er	11.334	0
	Option på futures	459	0
	Renteafdækningsinstrumenter, i alt	410.387	52.605
	Valutabaserede afledte finansielle instrumenter	106.000	3.118
Afledte finansielle instrumenter, i alt		516.387	55.723
Dagsværdi indgår i posten Afledte finansielle instrumenter		400.271	
Dagsværdi indgår i posten Investeringsaktiver tilknyttet markedsrenteprodukter, jf. note 9		116.116	
Dagsværdi indgår i posten Anden gæld, jf. note 13			55.723
Bogført værdi, netto (aktiv)		460.664	
9 Investeringsaktiver tilknyttet markedsrenteprodukter			
	Kapitalandele i associerede virksomheder	104.566	170.553
	Kapitalandele	2.502.979	2.120.869
	Investeringsforeningsandele	6.231.279	5.432.817
	Obligationer	3.833.211	3.560.098
	Pantesikrede udlån	23.415	0
	Indlån i kreditinstitutter	167.952	81.938
	Afledte finansielle instrumenter, jf. note 8	46.510	116.116
Investeringsaktiver tilknyttet markedsrenteprodukter, i alt		12.909.913	11.482.390

Noter til regnskabet (fortsat)

Note	T. kr.	PENSIONSKASSE	
		2021	2020
10	Pensionshensættelser til gennemsnitsrenteprodukter		
	Ændringen i pensionshensættelserne specificeres således		
	Pensionshensættelser primo	4.784.657	3.492.002
	Kollektivt bonuspotentiale primo	-3.723	-3.723
	Regulering af bonuspotentiale på ugaranterede ydelser primo	-24.073	0
	Risikomargen dækket af kollektivt bonuspotentiale primo	-26.694	-16.437
	Risikomargen dækket af egenkapitalen primo	-158.643	-189.025
	Akkumuleret værdiregulering primo	-1.915.271	-1.689.698
	Retrospektive pensionshensættelser primo	2.656.252	1.593.121
	Medlemsbidrag	62.249	80.198
	Afkasttilskrivning før PAL	27.516	62.134
	PAL heraf	-3.901	-8.539
	Overført mellem klasse I og klasse III	0	1.078.227
	Pensionsydelser	-148.183	-159.636
	Omkostningsbidrag efter tilskrivning af omkostningsbonus	-1.634	-2.125
	Risikogevinst/tab efter tilskrivning af risikobonus	16.014	1.624
	Medlemmernes gruppelevspræmier	-557	-14
	Andet	-3.768	11.261
	Retrospektive pensionshensættelser ultimo	2.603.991	2.656.252
	Akkumuleret værdiregulering ultimo	1.615.739	1.915.271
	Kollektivt bonuspotentiale ultimo	0	3.723
	Regulering af bonuspotentiale på ugaranterede ydelser	105.751	24.073
	Risikomargen dækket af kollektivt bonuspotentiale ultimo	26.175	26.694
	Risikomargen dækket af egenkapitalen ultimo	3.218	158.643
	Pensionshensættelser, i alt	4.354.874	4.784.657
	Pensionshensættelserne specificeres således		
	Rentegruppe A (gennemsnitlig grundlagsrente 0,25 % - 1,25 %)		
	Garanterede ydelser	4.015	2.990
	Individuelt bonuspotentiale	130	73
	Risikomargen	50	36
	Rentegruppe A, i alt	4.195	3.100
	Rentegruppe B (gennemsnitlig grundlagsrente 1,25 % - 2,25 %)		
	Garanterede ydelser	575.026	643.682
	Individuelt bonuspotentiale	4.346	0
	Risikomargen	4.675	50.119
	Rentegruppe B, i alt	584.048	693.802
	Rentegruppe C (gennemsnitlig grundlagsrente 2,25 % - 3,25 %)		
	Garanterede ydelser	201.964	213.594
	Risikomargen	6.952	13.926
	Rentegruppe C, i alt	208.916	227.521
	Rentegruppe D (gennemsnitlig grundlagsrente 3,25 % - 4,25 %)		
	Garanterede ydelser	2.250.466	2.570.400
	Risikomargen	22.440	128.221
	Rentegruppe D, i alt	2.272.906	2.698.621
	Rentegruppe F (ugaranteret ordning)		
	Bonuspotentiale på ugaranterede ydelser	1.284.808	1.157.891
	Rentegruppe F, i alt	1.284.808	1.157.891
	Rentegrupper, i alt	4.354.874	4.780.934

note 10 fortsættes næste side

Note 10 fortsat

		PENSIONSKASSE	
Note	T. kr.	2021	2020
	Risikogrupper		
	Kollektivt bonuspotentiale	0	3.723
	Risikogrupper, i alt	0	3.723
	Pensionshensættelser til gennemsnitsrenteprodukter, i alt	4.354.874	4.784.657
	Total		
	Garanterede ydelser	3.031.471	3.430.667
	Bonuspotentiale på ugaranterede ydelser	1.284.808	1.157.891
	Individuelt bonuspotentiale	4.476	73
	Kollektivt bonuspotentiale	0	3.723
	Risikomargen	34.118	192.303
	Pensionshensættelser til gennemsnitsrenteprodukter, i alt	4.354.874	4.784.657
11	Pensionshensættelser til markedsrenteprodukter		
	Ændringen i pensionshensættelserne specificeres således		
	Pensionshensættelser primo	11.731.336	12.857.426
	Akkumuleret værdiregulering, primo	-65.485	-29.667
	Retrospektive pensionshensættelser primo	11.665.851	12.827.759
	Medlemsbidrag	317.540	286.265
	Investeringsafkast før PAL	1.544.400	273.106
	PAL af afkast	-233.232	-35.949
	Overført mellem klasse I og klasse III	0	-1.078.227
	Pensionsydelse	-652.110	-636.687
	Omkostningsbidrag efter tilskrivning af omkostningsbonus	-5.149	-4.670
	Risikogevinst efter tilskrivning af risikobonus	-5.026	24.623
	Betaling for garanti	-2.562	-2.231
	Andet	-1	11.862
	Retrospektive pensionshensættelser ultimo	12.629.709	11.665.851
	Akkumuleret værdiregulering, ultimo	36.458	65.485
	3 i 1 Livspension hensættelser ultimo	12.666.167	11.731.336
	Ændringen i Linkpension kontraktens hensættelser specificeres således		
	Unit-linked hensættelser primo	2.003	0
	Bruttopræmier	1.165	2.063
	Investeringsafkast	459	200
	Pensionsafkastskat	-53	0
	Forsikringsteknisk resultat	-8	0
	Forsikringsydelse	0	-259
	Andet	-23	0
	Linkpension hensættelser ultimo	3.543	2.003
	Hensættelser til markedsrenteprodukter, i alt	12.669.710	11.733.339
	Forsikringer tegnet uden garanti om minimumsforrentning	12.124.208	11.107.420
	Forsikringer tegnet med garanti om minimumsforrentning (Seniorordningen)	545.502	625.919
	Ændring i pensionshensættelser fordeler sig således		
	Ændring i hensættelser til gennemsnitsrenteprodukter	429.782	-1.292.654
	Ændring i hensættelser til markedsrenteprodukter	-936.371	1.124.087
	Bonusbetalt præmie til gruppelev	-396	162
	Andet	0	7.659
	Ændring i hensættelser, resultatopgørelse	-506.984	-160.746

Fortjenstmargen på pensionsordninger udgør nul kroner, da al fortjeneste tilgår medlemmerne.

Noter til regnskabet (fortsat)

Note	T. kr.	PENSIONS KASSE	
		2021	2020
12	Gæld til kreditinstitutter		
	Repoer	1.064.830	970.964
	Bankgæld	13.405	97.187
	Gæld til kreditinstitutter, i alt	1.078.235	1.068.151
	Af bankgælden forfalder i det kommende år	1.078.235	1.068.151
	Efter 5 år er restgælden (indekseret)	0	0
13	Anden gæld		
	Afledte finansielle instrumenter, jf. note 8	260.528	55.723
	Gæld vedrørende obligationskøb	31.217	48.683
	Diverse finansiell gæld	59.946	289
	Skyldig pensionsafkastskat mv.	241.353	140.968
	Anden gæld, i alt	593.044	245.663
14	Eventualforpligtelser		
	Indgåede aftaler om deltagelse i senere investeringer i fonde mv. (investeringstilsagn) udgør	1.367.251	1.090.683
	Eventualforpligtelser, i alt	1.367.251	1.090.683
15	Pantsætninger		
	Margindeponeringer vedrørende futures	112.865	55.476
	Obligationer solgt som led i repogæld	915.683	859.885
	Til dækning af "Pensionsmæssige hensættelser, i alt" er der registreret nettoaktiver for	17.617.259	17.071.599
	Beløbet vedrører følgende poster:		
	Kapitalandele	1.177.928	928.977
	Investeringsforeningsandele	9.220.841	8.177.329
	Obligationer	6.990.898	7.066.793
	Kontante indskud	227.592	426.086
	Øvrige	0	472.414
	Registrerede aktiver, i alt	17.617.259	17.071.599
	Heraf vedrørende markedsrenteprodukter	12.646.599	11.671.932

		PENSIONS KASSE	
Note	T. kr.	2021	2020
16	Realiseret resultat for rente-, omkostnings- og risikogrupper		
	Gennemsnitsrenteprodukter		
	Rentegrupper, i alt		
	Investeringsafkast før PAL	-209.234	255.481
	Ændring i markedsværdiregulering	297.362	-224.952
	Risikomargen primo	191.826	214.830
	Risikomargen ultimo	-33.840	-191.826
	Tilskrevet grundlagsrente	-60.787	-62.571
	Andet	168	846
	Realiseret renteresultat i henhold til kontributionsbekendtgørelsen	185.495	-8.191
	Pensionsafkastskat	34.654	-38.496
	Til fordeling efter pensionsafkastskat	220.149	-46.687
	Tilskrevet bonus	60.755	31.586
	Overført til kollektivt bonuspotentiale, rentegrupper	-19.229	-2.903
	Fordelt til egenkapitalen	261.675	-18.004
	Omkostningsgrupper, i alt		
	Omkostningsbidrag	3.988	4.333
	Faktiske administrationsomkostninger	-1.097	-924
	Realiseret omkostningsresultat i henhold til kontributionsbekendtgørelsen	2.891	3.409
	Tilskrevet bonus	-2.354	-2.208
	Overført til kollektivt bonuspotentiale, omkostningsgrupper	0	0
	Omkostningsresultat under kontribution, som dækkes af egenkapitalen	537	1.201
	Omkostningsresultat i pct. i forhold til forsikringsmæssige hensættelser	0,02%	0,02%
	Risikogrupper, i alt		
	Realiseret risikoresultat i henhold til kontributionsbekendtgørelsen	-35.017	-16.799
	Tilskrevet bonus	19.003	15.175
	Overført til kollektivt bonuspotentiale, risikogrupper	3.723	0
	Risikoresultat under kontribution, som dækkes af egenkapitalen	-12.292	-1.624
	Risikoresultat i pct. i forhold til forsikringsmæssige hensættelser	-0,12%	-0,19%
	Skyggekonti		
	Skyggekonti pr. 1. januar	0	42.417
	Indhentning af skyggekonto i året	0	-31.338
	Nedskrivning som følge af overgangsregel	0	-11.079
	Skyggekonti pr. 31. december	0	0
	Udlægskonto		
	Udlægskonto pr. 1. januar	509.001	459.660
	Udlæg i året	-261.675	49.341
	Udlægskonto pr. 31. december	247.327	509.001

Noter til regnskabet (fortsat)

Note

17 Finansielle instrumenter indregnet til dagsværdi

Investeringsaktiver og finansielle forpligtelser indregnes til dagsværdi eller amortiseret kostpris, jf. note 1. Dagsværdien er den pris, der kan opnås ved salg af et aktiv eller skal betales for overdragelse af en forpligtelse i en normal transaktion mellem uafhængige parter på målingstidspunktet. Dagsværdien bestemmes ud fra følgende hierarki:

Niveau 1 - noterede priser

Noterede priser anvendes, hvor der eksisterer et aktivt marked for de enkelte aktiver. Som udgangspunkt anvendes lukkekursen på balancedagen.

Niveau 2 - observerbare input

For noterede papirer, hvor lukkekursen ikke afspejler dagsværdien, fastsættes dagsværdien ud fra noterede kurser på lignende aktiver eller forpligtelser eller ud fra andre værdiansættelsesmetoder, som er baseret på observerbare markedsinput, fx input fra banker eller lignende. For afledte finansielle instrumenter anvendes vurderingsteknikker, som er baseret på observerbare markedsdata som rentekurver og valutakurser mv.

Niveau 3 - ikke observerbare input

For en væsentlig del af investeringerne kan værdiansættelsen ikke alene baseres på observerbare markedsdata. For disse aktiver anvendes værdiansættelsesmodeller, der kan indebære skøn over aktuelle markedsforhold og den fremtidige udvikling heri. I note 1 om anvendt regnskabspraksis er de anvendte værdiansættelsesmetoder nærmere beskrevet.

Mio. kr.	2021				2020			
	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Total	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Total
Finansielle aktiver								
Kapitalandele i associerede virksomheder	0	0	124	124	0	0	203	203
Kapitalandele	1.095	0	1.831	2.926	1.096	0	1.407	2.503
Investeringsforeningsandele	6.789	0	169	6.958	6.097	0	0	6.097
Obligationer	7.416	327	748	8.490	7.072	766	511	8.349
Pantesikrede udlån	0	0	31	31	0	0	0	0
Afledte finansielle instrumenter	0	321	0	321	0	516	0	516
Indlån i kreditinstitutter	308	0	0	308	167	0	0	167
Likvide beholdninger	271	0	0	271	461	0	0	461
Finansielle aktiver i alt	15.879	648	2.903	19.430	14.894	1.282	2.120	18.296
Finansielle gældsposter								
Repoer	1.065	0	0	1.065	971	0	0	971
Bankgæld	13	0	0	13	97	0	0	97
Afledte finansielle instrumenter	0	261	0	261	0	56	0	56
Gæld vedr. obligationskøb og afvikling af repoer mv.	31	0	0	31	49	0	0	49
Finansielle gældsposter i alt	1.109	261	0	1.370	1.117	56	0	1.173
Nettoaktiver i alt	14.770	388	2.903	18.060	13.777	1.226	2.120	17.124
Heraf udgør Gennemsnitsrente og Kapitalgrundlag	4.485	306	467	5.257	4.333	813	338	5.485
Heraf udgør Markedsrente	10.285	82	2.436	12.804	9.444	413	1.782	11.639
Total	14.770	388	2.903	18.060	13.777	1.226	2.120	17.124

Note 17 fortsættes næste side

Note 17 fortsat

Note

17 Finansielle instrumenter indregnet til dagsværdi (fortsat)

Specifikation af værdiansættelse baseret på Niveau 3

Mio. kr.	Værdi primo 1. januar 2021	Værdireguleringer	Køb/salg/ afvikling	Overførsel til/fra andre niveauer	Værdi ultimo 31. dec. 2021
Kapitalandele i associerede virksomheder	203	12	-90	0	124
Kapitalandele	1.407	321	103	0	1.831
Investeringsforeningsandele	0	19	14	137	169
Obligationer	511	45	193	0	748
Pantesikrede udlån	0	0	31	0	31
Total	2.120	397	250	137	2.903

Mio. kr.	Værdi primo 1. januar 2020	Værdireguleringer	Køb/salg/ afvikling	Overførsel til/fra andre niveauer	Værdi ultimo 31. dec. 2020
Kapitalandele i associerede virksomheder	214	-7	-4	0	203
Kapitalandele	1.342	55	10	0	1.407
Obligationer	325	-19	204	0	511
Total	1.881	29	211	0	2.120

For nærmere beskrivelse af værdiansættelsesteknikker og input henvises til Note 1 Anvendt regnskabspraksis.

18 Oversigt over beholdninger og afkast

Beholdninger og afkast Mio. kr	Markedsværdi		Afkast 2021 i pct. p.a.
	Primo	Ultimo	
Gennemsnitsrente			
Grunde og bygninger	210	208	18,6%
Noterede kapitalandele	615	669	25,3%
Unoterede kapitalandele	112	162	33,5%
Kapitalandele, i alt	727	832	26,8%
Stats- og realkreditobligationer	2.932	2.707	-2,5%
Indeksobligationer	148	161	1,3%
Kreditobligationer og emerging markets-obligationer	173	223	5,6%
Udlån mv.	0	8	-0,7%
Obligationer og udlån mv., i alt	3.254	3.099	-1,9%
Øvrige investeringsaktiver	99	45	-1,0%
Afledte finansielle instrumenter til sikring af nettoændringen af aktiver og forpligtelser	394	203	-32,6%
Total	4.683	4.385	-1,2%

Note 18 fortsættes næste side

Noter til regnskabet (fortsat)

Note 18 fortsat

Note			
Markedsrente			
Grunde og bygninger	1.191	1.308	18,2%
Noterede kapitalandele	5.636	6.516	26,0%
Unoterede kapitalandele	458	705	28,4%
Kapitalandele, i alt	6.094	7.220	26,3%
Stats- og realkreditobligationer	2.419	2.493	-2,5%
Indeksobligationer	123	148	1,2%
Kreditobligationer og emerging markets-obligationer	1.419	1.439	5,8%
Udlån mv.	0	23	-0,7%
Obligationer og udlån mv., i alt	3.961	4.104	0,5%
Øvrige investeringsaktiver	377	320	-2,5%
Afledte finansielle instrumenter til sikring af nettoændringen af aktiver og forpligtelser	90	-90	-
Total	11.713	12.862	13,1%

Specifikationerne er udarbejdet i overensstemmelse med kravene i Finanstilsynets regnskabsbekendtgørelse § 96 og kan ikke umiddelbart afstemmes med regnskabets tal. Årsafkastet er beregnet som daglige tidsvægtede afkast. På pensionskassens hjemmeside findes en oversigt over pensionskassens samlede aktieportefølje: isp.dk/om-isp/finansiell-information/aktiver

19 Markedsrenteprodukter, afkast mv. pr. investeringsprofil

År til pension	2021			2020		
	Pct. af gennemsnitlige hensættelser	Afkast i pct.	Risiko	Pct. af gennemsnitlige hensættelser	Akast i pct.	Risiko
Markedsrenteordningen						
Investeringsprofil med høj risiko						
År til pension						
30 år	0,03%	20,5%	5,50	0,07%	2,8%	5,75
15 år	0,28%	20,5%	5,50	0,05%	2,8%	5,75
5 år	0,17%	17,8%	5,25	0,08%	2,8%	5,50
5 år efter	0,09%	14,8%	4,75	0,06%	2,6%	5,25
Investeringsprofil med moderat risiko						
År til pension						
30 år	0,27%	18,1%	5,25	0,27%	2,7%	5,25
15 år	1,90%	18,1%	5,25	1,93%	2,7%	5,25
5 år	2,71%	14,2%	4,75	2,23%	2,6%	4,75
5 år efter	1,68%	10,0%	4,50	2,43%	2,4%	4,50
Investeringsprofil med lav risiko						
År til pension						
30 år	0,00%	13,1%	4,50	0,00%	2,4%	4,50
15 år	0,00%	13,1%	4,50	0,03%	2,4%	4,50
5 år	0,13%	8,8%	4,25	0,10%	2,2%	4,25
5 år efter	0,04%	4,0%	3,50	0,10%	1,7%	3,50
Seniorordningen						
År til pension						
Ikke livscyklus	3,96%	0,6%	3,25	4,80%	1,6%	3,25

Der er taget udgangspunkt i en pensionsalder på 67 år.

Note

20 Supplerende nøgletal for produkter

	2021		2020	
	Afkast i pct.	Bonusgrad i pct.	Afkast i pct.	Bonusgrad i pct.
Gennemsnitsrente				
Rentegruppe A (gns. grundlagsrente 0,25 % - 1,25 %)	-5,1%	3,3%	0,4%	2,7%
Rentegruppe B (gns. grundlagsrente 1,25 % - 2,25 %)	-8,8%	1,0%	11,5%	0,0%
Rentegruppe C (gns. grundlagsrente 2,25 % - 3,25 %)	-6,9%	0,0%	9,7%	0,0%
Rentegruppe D (gns. grundlagsrente 3,25 % - 4,25 %)	-5,0%	0,0%	6,4%	0,0%
Rentegruppe F (ugaranteret ordning)	10,3%	9,0%	6,2%	2,1%
Forrentning af medlemmernes midler efter omkostninger før skat				
		I alt i pct.		I alt i pct.
Gennemsnitsrente, i alt		-2,3%		7,2%
Markedsrente, i alt		13,3%		2,3%

21 5 års hoved- og nøgletal

5 års hovedtal

Mio. kr.	2021	2020	2019	2018	2017
Medlemsbidrag	381	369	369	397	379
Pensionsydelse	-800	-796	-792	-832	-798
Investeringsafkast	1.448	638	1.520	-101	915
Pensionsmæssige driftsomkostninger, i alt	-6	-6	-10	-29	-15
Pensionsteknisk resultat	304	-79	-246	29	-142
Årets resultat	304	-47	-249	21	-126
Pensionshensættelser, i alt	17.025	16.518	16.349	15.283	15.850
Egenkapital	882	578	625	873	853
Aktiver, i alt	19.578	18.410	18.695	16.395	17.036

5 års nøgletal

	2021	2020	2019	2018	2017
Afkastnøgletal					
Afkastprocent relateret til gennemsnitsrenteprodukter	-1,9%	7,2%	9,1%	3,6%	1,6%
Afkastprocent relateret til markedsrenteprodukter	13,4%	2,4%	10,4%	-1,6%	7,3%
Risiko på afkast relateret til markedsrenteprodukter	4,75	4,75	3,75	3,75	3,75
Omkostningsnøgletal					
Omkostningsprocent af hensættelser	0,04%	0,04%	0,06%	0,19%	0,09%
Omkostninger i kr. pr. medlem	484	480	722	2.064	1.035
Forrentningsnøgletal					
Egenkapitalforrentning efter skat	41,7%	-7,8%	-33,2%	2,4%	-13,8%

Der henvises til nøgletalsdefinitioner side 58.

Note

22 Risikostyring

ISP's risici kan overordnet inddeles i:

1. Risici som i væsentligt omfang ligger indenfor virksomhedens kontrol, og som pensionskassens risikostyringssystem løbende identificerer, måler, overvåger samt rapporterer. Disse risici omfatter investerings-, forsikrings- og operationelle risici.
2. Risici som ligger udenfor virksomhedens kontrol, og i vid udstrækning er rammevilkår, som pensionskassens aktiviteter skal tilpasses ved ændringer. De udefrakommende risici dækker over regulatorisk risiko, omdømmerisiko og en række andre eksterne og strategiske risici. Disse risici overvåges af organisationen, og indgår i udviklingen af strategien.

Den samlede styring af investeringsaktiver og pensionsmæssige hensættelser har til formål at sikre medlemmerne det størst mulige afkast og de bedst mulige forsikringsdækninger under behørig hensyntagen til risikoen, herunder den solvensmæssige stilling.

Bestyrelsen har besluttet appetitten for de væsentligste risici i politikker og retningslinjer, og derved fastlagt et overordnet niveau for risikoeksponering og risikoafdækning. Der rapporteres løbende på overholdelse af de udstukne rammer, og som led i processen for vurdering af egen risiko og solvens tager bestyrelsen stilling til risikoprofilen samt overholdelse af risikoappetitten.

I det følgende er der redegjort for håndteringen af de væsentligste kvantificerbare risikofaktorer.

Markedsrenteprodukter uden garanti

Hovedparten af pensionskassens medlemmer har produktet 3 i 1 Livspension. Finansielle risici for markedsrenteprodukterne 3 i 1 Livspension og Linkpension påhviler pensionstagerne.

Den aldersbestemte allokering i 3 i 1 Livspension er overordnet fastsat ved årgangspuljers allokering på basisfonde. Der anvendes tre basisfonde til 3 i 1 Livspension: Obligationer, aktier og alternative investeringer. Medlemmerne i 3 i 1 Livspension kan vælge mellem tre forskellige investeringsprofiler, lav, moderat og høj risikoprofil.

For 3 i 1 Livspension er målsætningen at maksimere afkastet, så de yngste årgange opnår et afkast tæt på afkastet i aktiemarkedet med en mindre risiko gennem en vis risikospredning. De ældste årgange har en risiko tæt på afkastet på obligationsmarkedet med et højere forventet afkast gennem en vis risikospredning. Allokeringen mellem basisfondene for de enkelte årgange er fastlagt af bestyrelsen.

Bestyrelsen har fastsat rammer for, hvilke typer af investeringer basisfondene må indeholde. Herudover har bestyrelsen sat rammer for markedsrisikoen i basisfondene.

Garantiordningen, Seniorordningen og egenkapitalen

Garantiordningen, der er et garanteret gennemsnitsrenteprodukt, og Seniorordningen, der er et markedsrenteprodukt med afkastgaranti, bidrager især til risikoen sammen med egenkapitalens egne investeringer. Risikoen er knyttet til samspillet mellem investeringsaktiverne og pensionsforpligtelserne, da der opstår tab, hvis ikke aktiverne er tilstrækkelige til at dække hensættelserne. Derfor balanceres risikoen ift. reservernes størrelse.

Bestyrelsen har fastsat rammerne for den overordnede investeringspolitik og for de finansielle risici. Den overordnede risiko holdes på et acceptabelt niveau, dels ved at sikre en passende risikospredning på overordnede aktivklasser, dels ved rammer for den samlede Value-at-Risk (VaR), der bliver overvåget i en egenudviklet VaR-model.

Pensionskassen anvender Solvens II diskonteringsrentekurven inkl. volatilitetsjustering (VA) til opgørelse af pensionshensættelserne i Garantiordningen og Seniorordningen. Diskonteringsrentekurven baseres på markedsrenter indtil 20-års punktet, hvorefter kurven konvergerer mod en myndighedsfastsat ultimativ forwardrente svarende til de langsigtede forventninger til inflation og realvækst. VA-tillægget har til formål at mindske sårbarheden overfor markedsvolatilitet og derved begrænse procyklisk investeringsadfærd.

Egenkapitalen har sin egen investeringsportefølje, der også indeholder pensionskassens strategiske aktieinvesteringer.

FINANSIELLE RISICI

De finansielle risici stammer hovedsageligt fra Garantiordningen, Seniorordningen og egenkapitalen. Der er fastlagt en konservativ risikoprofil i disse porteføljer. Herunder gennemgås de væsentligste finansielle risici.

ISP er følsom overfor ændringer i VA-tillægget, som har spillet en væsentlig rolle under corona-pandemien, hvor det har bidraget med en tilsigtet styrkelse af kapitalforholdene.

Væsentlige finansielle risici opstår som følge af en tilsigtet risikoeksponering. Her udgør kreditspændsrisiko en betydelig faktor, dog med hovedvægt på obligationer med lav kreditrisiko. Risikoen består i tab som følge af en udvidelse af kreditspændet eller som følge af misligholdelse, der fører til tab på obligationer, lån mv.

Renterisiko opstår især som følge af de garanterede forpligtelser i Garantiordningen og Seniorordningen. Det tilstræbes at afdække rentebaserede ændringer i diskonteringsrentekurven bedst muligt for at sikre stabilitet i kapitalgrundlaget på kort sigt. Dette sker især ved brug af afledte finansielle instrumenter som renteswaps, swaptioner samt statsobligationer. Som følge af den høje afdækningsgrad er renterisikoen begrænset.

Eksponeringer mod noterede aktier, obligationer med mere væsentlige kreditrisici og infrastruktur bidrager i begrænset omfang til risikoen i porteføljen.

Pensionskassen afdækker valutakursrisici på investeringer denomineret i udenlandsk valuta i henhold til bestyrelsens retningslinjer herfor, såfremt værdien af den enkelte valuta udgør over 2 % af de samlede investeringsaktiver. For andre valutaer end DKK og EUR foretages afdækning af valutaeksponeringen inden for en ramme på mellem 50-100 % afhængigt af aktivet.

Koncentrationsrisiko og illikvidetsrisiko er af mindre væsentlig betydning. Pensionskassens risikostyringsystem, der bl.a. omfatter et værdiansættelsesudvalg, er tilrettelagt med henblik på at sikre løbende markedsværdifastsættelse og styring af illikvide aktiver.

ISP er også eksponeret overfor modpartsrisiko, dvs. risiko for at lide tab, fordi en modpart i finansielle kontrakter ikke kan leve op til sine forpligtelser. Modpartsrisici styres gennem sikkerhedsstillelse og rammer for nettomellemværendet med de relevante finansielle institutioner. Der er tillige fastsat rammer for størrelsen af enkeltinvesteringer og større koncentrationsrisici. Sikkerhedsstillelsen betyder, at modpartsrisiko er mindre væsentlig.

Ansvarlige investeringer

Ansvarlighed i investeringerne er en forudsætning for at kunne skabe et langsigtet højt afkast. Klimamål, skattetransparens og aktivt ejerskab står på pensionskassens liste over, hvordan man investerer ansvarligt. Bestyrelsen har opstillet en række krav og betingelser til sikring af ansvarlighed i investeringerne i politikker og retningslinjer.

FORSIKRINGSRISICI

Forsikringsrisici stammer hovedsageligt fra Garantiordningens ydelsesgarantier, og omfatter risiko for højere forpligtelser som følge af risikoen for stigninger i levetid, ændringer i invalidehyppighed, omskrivning til fripolice, tilbagekøb og pensioneringstidspunkt.

Særligt levetidsrisiko udgør en væsentlig risikofaktor for ISP. Levetidsforudsætningerne opgøres ud fra Finanstilsynets levetidsmodel, der dels baseres på virksomhedens egne erfaringer og dels på Finanstilsynets benchmark for forventede fremtidige levetidsforbedringer.

Alle risikosummer dækkes for egen regning. Risikosummen er forskellen mellem den opsparede reserve og den reserve, der skal afsættes til fremtidige pensions- og forsikringsydelse i tilfælde af et medlems invaliditet eller død.

Note 22 fortsat

OPERATIONELLE RISICI

Operationelle risici er risikoen for direkte eller indirekte tab som følge af uhensigtsmæssige eller mangelfulde interne procedurer, menneskelige og systemmæssige fejl eller eksterne begivenheder, herunder juridiske risici og cyber-risiko.

For at reducere operationelle risici er der i relation til såvel pensionsvirksomheden som investeringsvirksomheden etableret forretningsgange, som sikrer, at risiciene overvåges og minimeres. Herudover er der for visse aktivtyper tegnet forsikringsdækning. Der sker løbende registrering af operationelle hændelser samt opfølgning og rapportering af disse til revisionsudvalget, og under særlige omstændigheder også direkte til bestyrelsens formandskab.

OUTSOURCING

ISP har outsourcet opgaver på kritiske eller vigtige aktivitetsområder for at opnå omkostnings-besparelser og adgang til specialkompetencer. Bestyrelsen har fastsat retningslinjer for outsourcing af kritiske eller vigtige aktivitetsområder for at sikre en betryggende håndtering af de risici, der er forbundet med outsourcing, herunder at outsourcingaftaler og -aktiviteter behandles efter bestyrelsens retningslinjer og gældende lovgivning om outsourcing.

Den løbende overvågning af outsourcete aktiviteter reguleres i forretningsgange, som sikrer rapportering til relevante ledelsesmæssige fora og bestyrelsen om leverandørens opgavevaretagelse fx ved løbende driftsrapporter, møder, stikprøvekontroller, revisorerklæringer mv.

RAPPORT OM SOLVENS OG FINANSIEL SITUATION

Pensionskassens risikostyring er uddybende beskrevet i rapporten Solvens og Finansiell Situation – den såkaldte SFCR. Rapporten er offentlig tilgængelig og kan findes på isp.dk/aarsrapport.

Ledelsespåtegning

Bestyrelse og direktion har dags dato behandlet og godkendt årsrapporten for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2021 for Pensionskassen for teknikum- og diplomingeniører.

Årsrapporten er udarbejdet i overensstemmelse med lov om finansiel virksomhed.

Årsregnskabet giver efter vores opfattelse et retvisende billede af pensionskassens aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2021 samt af resultatet af pensionskassens aktiviteter for regnskabsåret 2021.

Ledelsesberetningen indeholder efter vores opfattelse en retvisende redegørelse for udviklingen i pensionskassens aktiviteter og økonomiske forhold, samt en beskrivelse af de væsentligste risici og usikkerhedsfaktorer, som pensionskassen kan påvirkes af.

Hellerup, den 21. marts 2022

Direktionen

Hasse Jørgensen
Adm. direktør

/ Pernille Henriette Vastrup
Direktør for økonomi

Bestyrelsen

Lars Bytoft
(Formand)

Lars Kehlet Nørskov
(Næstformand)

Michael Herold

Cay Kjeld Holst Jensen

Lisa Frost Sørensen

Peter Kjær Østergaard

Intern revisions revisionspåtegning

Konklusion

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet for Pensionskassen for teknikum- og diplomingeniører giver et retvisende billede af pensionskassens aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2021 samt af resultatet af pensionskassens aktiviteter for regnskabsåret 1. januar – 31. december 2021 i overensstemmelse med lov om finansiell virksomhed for så vidt angår årsregnskabet for pensionskassen.

Vores konklusion er i overensstemmelse med vores revisionsprotokollat til revisionsudvalget samt bestyrelsen.

Den udførte revision

Vi har revideret årsregnskabet for Pensionskassen for teknikum- og diplomingeniører for regnskabsåret 1. januar – 31. december 2021. Årsregnskabet udarbejdes efter lov om finansiell virksomhed.

Revisionen er udført på grundlag af Finanstilsynets bekendtgørelse om revisionens gennemførelse i finansielle virksomheder mv. og efter internationale standarder om revision vedrørende planlægning og udførelse af revisionsarbejdet.

Vi har planlagt og udført revisionen for at opnå høj grad af sikkerhed for, at årsregnskabet ikke indeholder væsentlig fejlinformation. Vi har deltaget i revisionen af alle væsentlige og risikofyldte områder.

Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

Udtalelse om ledelsesberetningen

Ledelsen er ansvarlig for ledelsesberetningen.

Vores konklusion om årsregnskabet omfatter ikke ledelsesberetningen, og vi udtrykker ingen form for konklusion med sikkerhed om ledelsesberetningen.

I tilknytning til vores revision af årsregnskabet er det vores ansvar at læse ledelsesberetningen og i den forbindelse overveje, om ledelsesberetningen er væsentligt inkonsistent med årsregnskabet eller vores viden opnået ved revisionen eller på anden måde synes at indeholde væsentlig fejlinformation.

Vores ansvar er derudover at overveje, om ledelsesberetningen indeholder krævede oplysninger i henhold til lov om finansiell virksomhed.

Baseret på det udførte arbejde er det vores opfattelse, at ledelsesberetningen er i overensstemmelse med årsregnskabet og er udarbejdet i overensstemmelse med lov om finansiell virksomheds krav. Vi har ikke fundet væsentlig fejlinformation i ledelsesberetningen.

Hellerup, den 21. marts 2022

Gert Stubkjær
Revisionschef

Den uafhængige revisors revisionspåtegning

Til medlemmerne i Pensionskassen for teknikum- og diplomingeniører

Konklusion

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af pensionskassens aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2021 samt af resultatet af pensionskassens aktiviteter for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2021 i overensstemmelse med lov om finansiell virksomhed.

Vores konklusion er konsistent med vores revisionsprotokollat til revisionsudvalget og bestyrelsen.

Hvad har vi revideret

Årsregnskabet for Pensionskassen for teknikum- og diplomingeniørers for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2021 omfatter resultat- og totalindkomstopgørelse, balance, egenkapitalopgørelse og noter, herunder anvendt regnskabspraksis ("regnskabet").

Grundlag for konklusion

Vi udførte vores revision i overensstemmelse med internationale standarder om revision (ISA) og de yderligere krav, der er gældende i Danmark. Vores ansvar ifølge disse standarder og krav er nærmere beskrevet i revisionspåtegningens afsnit Revisors ansvar for revisionen af regnskabet.

Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

Uafhængighed

Vi er uafhængige af pensionskassen i overensstemmelse med International Ethics Standards Board for Accountants' internationale retningslinjer for revisorers etiske adfærd (IESBA Code) og de yderligere etiske krav, der er gældende i Danmark, ligesom vi har opfyldt vores øvrige etiske forpligtelser i overensstemmelse med disse krav og IESBA Code.

Efter vores bedste overbevisning er der ikke udført forbudte ikke-revisionsydelser som omhandlet i artikel 5, stk. 1, i forordning (EU) nr. 537/2014.

Valg

Vi blev første gang valgt som revisor for Pensionskassen for teknikum- og diplomingeniører den 25. april 2019 for regnskabsåret 2019. Vi er genvalgt årligt ved generalforsamlingsbeslutning i en samlet sammenhængende opgaveperiode på tre år frem til og med regnskabsåret 2021.

Centrale forhold ved revisionen

Centrale forhold ved revisionen er de forhold, der efter vores faglige vurdering var mest betydelige ved vores revision af regnskabet for 2021. Disse forhold blev behandlet som led i vores revision af regnskabet som helhed og udformningen af vores konklusion herom. Vi afgiver ikke nogen særskilt konklusion om disse forhold.

Centrale forhold ved revisionen	Hvordan vi har behandlet det centrale forhold ved revisionen
<p>Måling af pensionsmæssige hensættelser Pensionskassen har pensionsmæssige hensættelser for i alt 17.025 mio. kr., hvilket udgør 87 % af pensionskassens samlede balance.</p> <p>Hensættelserne består primært af pensionshensættelser til gennemsnitsrente og markedsrente.</p> <p>Opgørelsen er baseret på dagsværdien af de tilhørende aktiver i relation til markedsrente og aktuarmæssige principper i relation til øvrige hensættelser og involverer væsentlige regnskabsmæssige skøn, som er knyttet til de aktuarmæssige forudsætninger om den tidsmæssige placering og omfang af fremtidige betalinger til medlemmerne.</p> <p>Betydelige aktuarmæssige forudsætninger omfatter rentekurve til tilbagediskontering, levetider, dødelighed, invaliditet, tilbagekøbs- og fripolicesandsynlighed samt omkostninger.</p> <p>Vi fokuserede på måling af pensionsmæssige hensættelser, fordi det regnskabsmæssige skøn i sin natur er komplekst og påvirket af subjektivitet og dermed forbundet med høj grad af skønsmæssig usikkerhed.</p> <p>Der henvises til årsregnskabet omtale af "Regnskabsmæssige skøn" i note 1 samt "Pensionshensættelser til gennemsnitsrenteprodukter" i note 10 og "Pensionshensættelser til markedsrenteprodukter" i note 11.</p>	<p>Vi udførte risikovurderingshandlinger med henblik på at opnå en forståelse af it-systemer, forretningsgange og relevante interne kontroller vedrørende opgørelse af pensionsmæssige hensættelser. For kontrollerne vurderede vi, om de var designet og implementeret til effektivt at adressere risikoen for væsentlig fejlinformation. For udvalgte kontroller, som vi planlagde at basere os på, testede vi, om de var udført på konsistent basis.</p> <p>Vi anvendte vores egne aktuarer til at vurdere de af pensionskassen anvendte aktuarmæssige metoder og modeller samt forudsætninger og foretagne beregninger.</p> <p>Vi vurderede og udfordrede de anvendte metoder, modeller og betydelige forudsætninger i form af rentekurve til tilbagediskontering, levetider, dødelighed, invaliditet, tilbagekøbs- og fripolicesandsynlighed samt omkostninger ud fra vores branchekendskab med henblik på at vurdere, om disse er i overensstemmelse med regulatoriske og regnskabsmæssige krav. Dette omfattede en vurdering af kontinuiteten i grundlaget for opgørelsen af hensættelser.</p> <p>Vi testede stikprøvevist beregningen af de opgjorte pensionsmæssige hensættelser.</p> <p>Vi vurderede om oplysningerne om hensættelserne var passende.</p>

Udtalelse om ledelsesberetningen

Vores konklusion om regnskabet omfatter ikke ledelsesberetningen, og vi udtrykker ingen form for konklusion med sikkerhed om ledelsesberetningen.

I tilknytning til vores revision af regnskabet er det vores ansvar at læse ledelsesberetningen og i den forbindelse overveje, om ledelsesberetningen er væsentligt inkonsistent med regnskabet eller vores viden opnået ved revisionen eller på anden måde synes at indeholde væsentlig fejlinformation.

Vores ansvar er derudover at overveje, om ledelsesberetningen indeholder krævede oplysninger i henhold til lov om finansiel virksomhed.

Baseret på det udførte arbejde er det vores opfattelse, at ledelsesberetningen er i overensstemmelse med årsregnskabet og er udarbejdet i overensstemmelse med kravene i lov om finansiel virksomhed. Vi har ikke fundet væsentlig fejlinformation i ledelsesberetningen.

Ledelsens ansvar for regnskabet

Ledelsen har ansvaret for udarbejdelsen af et årsregnskab, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med lov om finansiel virksomhed. Ledelsen har endvidere ansvaret for den interne kontrol, som ledelsen anser for nødvendig for at udarbejde et regnskab uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl.

Ved udarbejdelsen af regnskabet er ledelsen ansvarlig for at vurdere pensionskassens evne til at fortsætte driften; at oplyse om forhold vedrørende fortsat drift, hvor dette er relevant; samt at udarbejde regnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift, medmindre ledelsen enten har til hensigt at likvidere pensionskassen, indstille driften eller ikke har andet realistisk alternativ end at gøre dette.

Revisors ansvar for revisionen af regnskabet

Vores mål er at opnå høj grad af sikkerhed for, om regnskabet som helhed er uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, og at afgive en revisionspåtegning med en konklusion. Høj grad af sikkerhed er et højt niveau af sikkerhed, men er ikke en garanti for, at en revision, der udføres i overensstemmelse med ISA og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, altid vil afdække væsentlig fejlinformation, når sådan findes. Fejlinformationer kan opstå som følge af besvigelser eller fejl og kan betragtes som væsentlige, hvis det med rimelighed kan forventes, at de enkeltvis eller samlet har indflydelse på de økonomiske beslutninger, som brugerne træffer på grundlag af regnskabet.

Som led i en revision, der udføres i overensstemmelse med ISA og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, foretager vi faglige vurderinger og opretholder professionel skepsis under revisionen. Herudover:

- Identificerer og vurderer vi risikoen for væsentlig fejlinformation i regnskabet, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, udformer og udfører revisionshandlinger som reaktion på disse risici samt opnår revisionsbevis, der er tilstrækkeligt og egnet til at danne grundlag for vores konklusion. Risikoen for ikke at opdage væsentlig fejlinformation forårsaget af besvigelser er højere end ved væsentlig fejlinformation forårsaget af fejl, idet besvigelser kan omfatte sammensværgelser, dokumentfalsk, bevidste udeladelser, vildledning eller tilsidesættelse af intern kontrol.
- Opnår vi forståelse af den interne kontrol med relevans for revisionen for at kunne udforme revisionshandlinger, der er passende efter omstændighederne, men ikke for at kunne udtrykke en konklusion om effektiviteten af pensionskassens interne kontrol.
- Tager vi stilling til, om den regnskabspraksis, som er anvendt af ledelsen, er passende, samt om de regnskabsmæssige skøn og tilknyttede oplysninger, som ledelsen har udarbejdet, er rimelige.
- Konkluderer vi, om ledelsens udarbejdelse af regnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift er passende, samt om der på grundlag af det opnåede revisionsbevis er væsentlig usikkerhed forbundet med begivenheder eller forhold, der kan skabe betydelig tvivl om pensionskassens evne til at fortsætte driften. Hvis vi konkluderer, at der er en væsentlig usikkerhed, skal vi i vores revisionspåtegning gøre opmærksom på oplysninger herom i regnskabet eller, hvis sådanne oplysninger ikke er tilstrækkelige, modificere vores konklusion. Vores konklusioner er baseret på det revisionsbevis, der er opnået frem til datoen for vores revisionspåtegning. Fremtidige begivenheder eller forhold kan dog medføre, at pensionskassen ikke længere kan fortsætte driften.
- Tager vi stilling til den samlede præsentation, struktur og indhold af regnskabet, herunder noteoplysningerne, samt om regnskabet afspejler de underliggende transaktioner og begivenheder på en sådan måde, at der gives et retvisende billede heraf.

Vi kommunikerer med den øverste ledelse om blandt andet det planlagte omfang og den tidsmæssige placering af revisionen samt betydelige revisionsmæssige observationer, herunder eventuelle betydelige mangler i intern kontrol, som vi identificerer under revisionen.

Vi afgiver også en udtalelse til den øverste ledelse om, at vi har opfyldt relevante etiske krav vedrørende uafhængighed, og oplyser den om alle relationer og andre forhold, der med rimelighed kan tænkes at påvirke vores uafhængighed og, hvor dette er relevant, anvendte sikkerhedsforanstaltninger eller handlinger foretaget for at eliminere trusler.

Med udgangspunkt i de forhold, der er kommunikeret til den øverste ledelse, fastslår vi, hvilke forhold der var mest betydelige ved revisionen af regnskabet for den aktuelle periode og dermed er centrale forhold ved revisionen. Vi beskriver disse forhold i vores revisionspåtegning, medmindre lov eller øvrig regulering udelukker, at forholdet offentliggøres, eller i de yderst sjældne tilfælde, hvor vi fastslår, at forholdet ikke skal kommunikeres i vores revisionspåtegning, fordi de negative konsekvenser heraf med rimelighed ville kunne forventes at veje tungere end de fordele, den offentlige interesse har af sådan kommunikation.

Hellerup, 21. marts 2022

PricewaterhouseCoopers
Statsautoriseret Revisionspartnerselskab
CVR-nr. 3377 1231

Per Rolf Larssen
statsautoriseret revisor
mne24822

Claus Christensen
statsautoriseret revisor
mne33687

Nøgletalsdefinitioner

Finanstilsynets nøgletal

Nøgletal er beregnet i henhold til Finanstilsynets bekendtgørelse om finansielle rapporter for forsikringselskaber og tværgående pensionskasser

Afkastprocent =
$$\frac{\text{Investeringsafkast vedr. gennemsnitsrente- og markedsrenteprodukter} \times 100}{\text{Forsikringsmæssige hensættelser primo året} + \text{gennemsnitligt vægtede ind- og udbetalinger for gennemsnitsrente- og markedsrenteprodukter}}$$

Nøgletallet er beregnet pengevægtet. Afkastmål kan opdeles i to typer, det pengevægtede og det tidsvægtede afkast:

Det pengevægtede afkast viser den faktiske forrentning - eller relative værditilvækst - som porteføljen har opnået i perioden, inklusive forrentning af periodens nettoindbetalinger. Det pengevægtede afkast viser således den faktiske forrentning over perioden.

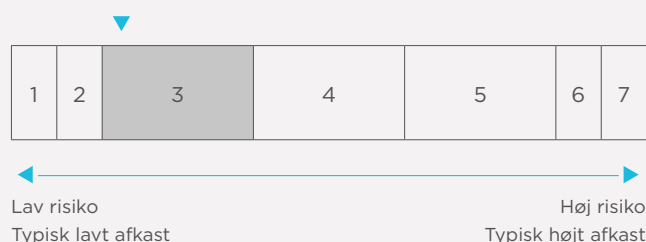
Det tidsvægtede afkast viser den forrentning, der ville være opnået, hvis der ikke havde været betalinger til eller fra porteføljen i perioden. Det tidsvægtede afkast er et udtryk for "performance", som er anvendeligt til sammenligning med et benchmark eller med andre investorerers afkast inden for samme aktivkategori.

Risiko på afkast vedr. markedsrenteprodukter = Opgøres som standardafvigelsen (SD) på det månedlige afkast relateret til markedsrenteprodukter over de seneste 36 måneder ved anvendelse af følgende skala 1-7:

Risikoklasse	Pct.	
	SD \geq	SD<
1,00	0,00	0,50
2,00	0,50	2,00
3,25	2,00	3,00
3,50	3,00	4,00
3,75	4,00	5,00
4,25	5,00	6,70
4,50	6,70	8,34
4,75	8,34	10,00
5,25	10,00	11,67
5,50	11,67	13,33
5,75	13,33	15,00
6,00	15,00	25,00
7,00	25,00	

Bemærk, at standardafvigelsen måles i gennemsnit på tværs af risikoprofiler og årgangspuljer. Standardafvigelsen konverteres til en risikokategori ved anvendelse af følgende skala:

Afkast-/risikoprofil

Omkostningsprocent af hensættelser =
$$\frac{\text{Årets pensionsmæssige driftsomkostninger} \times 100}{\text{Pensionsmæssige hensættelser primo året} + \text{gennemsnitligt vægtede ind- og udbetalinger for gennemsnitsrente- og markedsrenteprodukter}}$$

Omkostninger i kr. pr. medlem =
$$\frac{\text{Årets pensionsmæssige driftsomkostninger}}{\text{Gennemsnitlige antal medlemmer} + \text{gennemsnitlige antal medlemmer med gruppelevskontrakter} \times 0,1}$$

Egenkapitalforrentning efter skat =
$$\frac{\text{Resultat efter skat} \times 100}{\text{Vægtet gennemsnitlig egenkapital}}$$

Solvensdækning =
$$\frac{\text{Solvenskapitalkrav} \times 100}{\text{Kapitalgrundlag ved udgangen af året}}$$

Supplerende nøgletal

Afkastprocent for de enkelte rentegrupper beregnes i overensstemmelse med formlen vist ovenfor.

Bonusgrad i procent =
$$\frac{\text{Rentegruppens individuelle og kollektive bonuspotentialer ved udgangen af året} \times 100}{\text{De samlede depoter for rentegruppen ved udgangen af året}}$$

Forrentning af medlemmernes midler efter omkostninger før skat pr. produkttype =
$$\frac{(\text{Vægtet gennemsnitlige hensættelser} + \text{pensionsafkastskat}) \times 100}{\text{Pensionsmæssige hensættelser primo året} + \text{gennemsnitligt vægtet cashflow}}$$

Nøgletallet viser kundernes samlede afkast minus omkostninger og risikoforrentning.

